

Slniečko 1

ROČNÍK XVI. (XXXVIII.)

SEPTEMBER 1983

3 Kčs

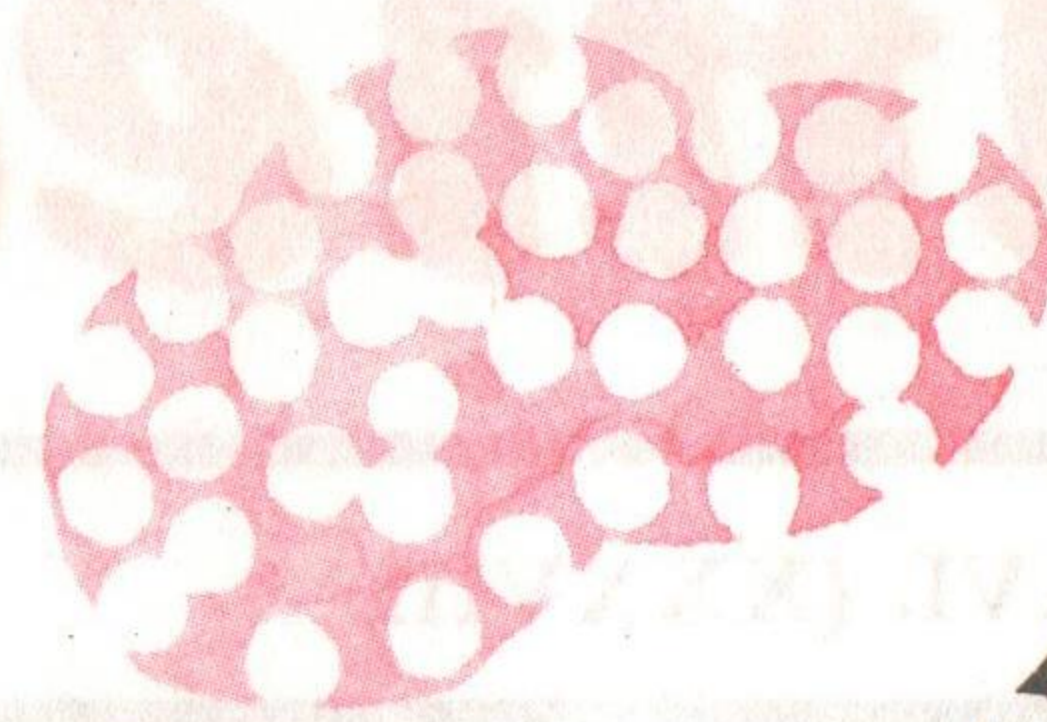
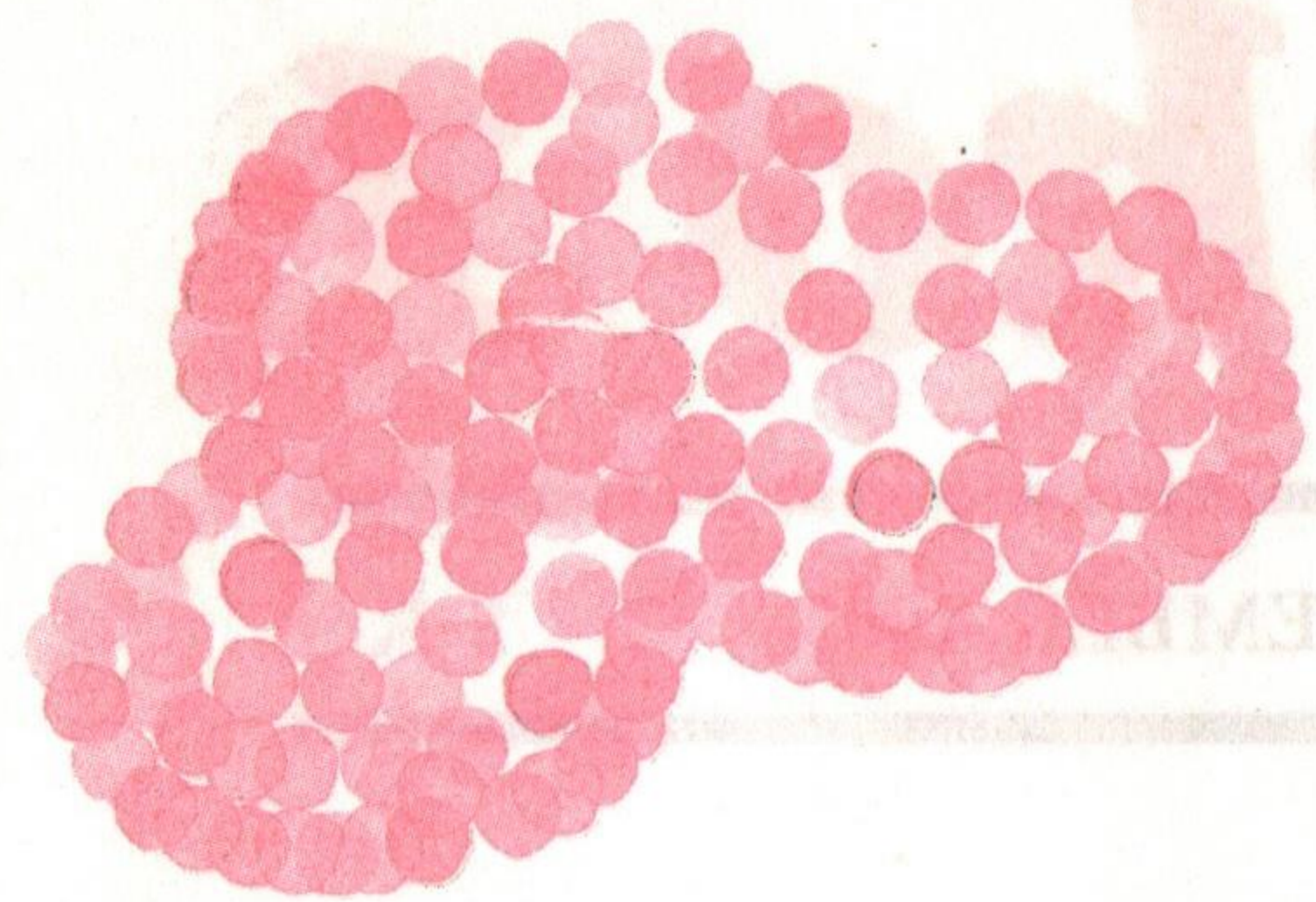
Pivový obláčik

DANIEL HEVIER

Klaun Bumdočela sa rozhodol, že zavesí svoje klaunovské remeslo na klinec. Všetci v cirkuse ho prehovárali, aby ostal s nimi, ale Bumdočela bol už unavený z tých večných kotrmelcov a kopancov, z toho nepretrajného usmievania a padania na zem.

ILUSTROVALA KAMILA ŠTANCOVÁ

Dal si dolu bodkovaného motýlika a povedal mu, že si môže lietať, kade chce. Klaunovský klobúk naplnil hlinou — bol z neho dobrý kvetináč. Umelý klaunovský nos položil na stôl a odklepával doň popol z cigariet. Cítil sa zrazu skvele! Tešil sa na to, že si nájde nejaké seriózne zamestnanie a už nikdy nikomu nebude na smiech.

Bumdočela si dôstojne vykračoval ulicami, zastavil sa pred každým výkladom a pozorne sa v ňom obzeral.

„Ako mi pristane ten elegantný oblek,“ pochvaloval si. „Väčšmi ako červený nos a vymalované oči.“

V tejto dobrej nálade sa rozhodol, že si najprv zájde na čierne pivo do krčmičky U smutnej vdovy a potom na nejaký náramne smutný film.

Pivo bolo zlatisté ako jesenné lístie a pena na ňom bola vysoká a ľahučká, až sa tak vznášala.

„To je nápoj!“ pochvaloval si bývalý klaun Bumdočela pivo a už si chcel z neho odpiť poriadny dúšok, keď sa vtom pivová pena začala vznášať. Vznášala sa, až sa celkom vzniesla do vzduchu. Poletovala nad stolmi, takže hostia zabudli na svoje nápoje a každý sa s otvorenými ústami pozeral na to čudo.

A pena z piva rástla a už to nebola pivová pena, ale malý pivový obláčik, ktorý sa

čoskoro stratil na oblohe medzi ostatnými oblakmi.

Bumdočela sa šiel od hanby prepadnúť. Najprv sa tváril, že to pivo bez peny k nemu nepatrí, potom rýchlo zaplatil 1,80 Kčs a nenápadne sa vytratil. Potom sa mu už nechcelo ísť ani do kina, hoci práve na rohu ulice hrali náramne smutný film o psovi, čo stratil chvost.

Bumdočela sa smutne vliekol ulicami. A hore na oblohe veselo plával pivový obláčik. Bolo mu ľahko na duši v tom čerstvom, sviežom ovzduší. Vznášal sa medzi ostatnými oblakmi, úctivo pozdravoval veľké zamračené mračná, žmurkal na oblačné slečinky a bol šťastný.

„To je život!“ vykrikoval. „Len si plyniem a plyniem a nemusím nič robiť!“

Ale v tom sa pivový obláčik mýlil. O chvíľu sa ozvalo z diaľky hrmenie. To kráľ Búrka bubnoval na napätú plachtu oblohy. Namiesto paličiek mal blesky, ktorými udieral, až iskry lietali.

„Všetky oblaky, pozor!“ ozýval sa kráľov

hlas. „Pripravte sa na výdatné pršanie! 3—2—1—0—ŠTART!“

Zo všetkých oblakov a obláčikov, mrakov, mráčikov a mračien začal padať dážď. Voda padala na zem, až všetky ulice v meste boli postriekané ako vtáčie vajíčka.

„To je ale nádhera,“ znechutene si pomyslel Bumdočela. „A mám po prechádzke.“

A mám po obleku. V takomto premočenom klobúku sa veru nikdy nestanem daňovým inšpektorom.“

„To je ale nádhera!“ zaradoval sa pivový obláčik. „Aká skvelá prechádzka! Ani som netušil, že pršanie je taká krásna vec!“

A pivový obláčik pršal a pršal, a pretože to bol neobyčajný obláčik z klaunovho piva, aj dažďové kvapky z neho boli neobyčajné. Kam dopadli, tam vyparovali nejaký bláznivý kúsok. Skákali na listy kvetov ako na trampolínu, robili kotrmelce a výskali ako malí klauni.

Bumdočela sa čoskoro s nimi zoznámil. Skákali mu po klobúku a spievali si:

*To je ale skvelá mela.
Neujdeš nám, Bumdočela!
Neujdeš nám, Bumdočela,
je nás veľa, je nás veľa!*

Okoloidúci začudovane počúvali tú klobúkovú hudbu a jeden chlapec vykrikoval: „Aha, tatko, spievajúci klobúk! Ten pán má spievajúci klobúk! Prečo si aj ty taký nekúpiš?“

Bumdočela si dal rýchlo klobúk z hlavy dolu a ponáhlal sa kúpiť si dáždnik. Kúpil si ten najväčší, ktorý vyzeral ako menší padák. Stačilo, keď sa doň trochu oprel vietor — a dáždnik sa s Bumdočelom rozbehol.

„Aha, ten dáždnik nesie toho pána, nie ten pán dáždnik,“ zvolalo jedno dievčatko. Schovalo sa pod dáždnik k Bumdočelovi a povedalo: „Ujo, môžem ísť s vami? Aspoň vám pomôžem držať ten dáždnik!“

„To nie je dáždnik, ale vraždník!“ rozčuľoval sa Bumdočela. „Dostanem z neho infarkt! A z toho dažďa tiež!“

Dievčatko povedalo: „Ale nie! Ja mám rada pršanie. Celý svet má vtedy čisté modré oči. Aj vy, ujo.“

„Ech,“ mávol rukou Bumdočela. „A ako sa vlastne voláš?“

„Otília,“ povedalo dievčatko.

„To je krásne meno!“ povedal Bumdočela.

„Pripomína mi motýľa. Otília Motýľa. Celkom si viem predstaviť veľkého motýľa s hodvábnymi krídlami a zlatým práškom na nich. Obletuje zlaté kvety a chodí k nim na zálety.“

„Ani som nevedela, že mám také pekné meno. Vidíte: a doteraz sa mi nepáčilo,“ šťastne rapotalo dievčatko Otília.

„A vy sa ako voláte, ujo?“ spýtalo sa po chvíli.

„Ehm... ehm... ja sa volám Bumdočela,“ jachtal bývalý klaun.

Otília sa pozrela hore, kde plávala Bumdočelova hlava. „To je krásne meno. Také veselé, ako celý dnešný deň! Vonku, pred daždnikom, za daždnikom prší — a ja sa tu prechádzam s veselým ujom, ktorý sa volá Bumdočela! No to je nádhera!“

A stále pršalo a pivový obláčik sa vznášal nad Bumdočelom a kvapkal mu na päty.

„Jej, ujo,“ povedala Otília. „Pozrite sa, máte každú ponožku inú.“

Bumdočela zbadal, že jednu ponožku má zelenú a druhú modrú. To mu istotne tak zafarbil pivový obláčik, ktorý šiel ako posluš-

„Jéééj,“ rozosmialo sa dievčatko. „Vý ste ale podarený, ujo Bumdočela! S vami je tááááák veselo!“

Dážď pomaly dokvapkával, kráľ Búrka zvolával svoje oblaky, a aby boli čím skôr na svojom mieste, postavil im most z dúhy.

Bumdočela zatvoril daždník.

Dievčatko povedalo: „Ujo, vy by ste mali byť klaunom. Robíte také veselé kúsky.“

„Asi mi ani inšie neostáva,“ povedal Bumdočela. „Sú ľudia, ktorí už do kolísky dostanú klaunovský červený nos a za celý život sa ho nezbavia. Ako sa zdá, aj ja patrím k nim.“

„Keby ste boli klaunom,“ povedala Otília, „chodila by som do cirkusu každú nedeľu.“

„Presvedčila si ma, ty štebotáčik,“ povedal Bumdočela.

A hneď sa pobral do cirkusu, kde ho radi privítali. Znova robil nešikovné kotrmelce, sadal si na balóny, ktoré pod ním vybuchovali, fúkal do saxofónu, v ktorom spal biely králik.

V prvom rade sedela malá Otília, tleskala odušu a očami sa usmievala na klauna s veselým menom Bumdočela.

ný psík so svojim pánom. Lenže nie za ním, ako sa na poriadneho psíka patrí, ale nad ním, ako sa patrí na poriadny obláčik. Padali z neho kvapky, a kam tie kvapky dopadli, tam vyrástli malé ružičky.

„Pozrite sa, ujo,“ potiahla Otília Bumdočelu za rukáv. „Ideme a pred nami rastú ružičky.“

„Hm, to sa stáva,“ povedal Bumdočela.

Otília sa naňho pozrela s obdivom v očiach: „Mne sa to ešte nikdy nestalo.“

„Veď sú to celkom obyčajné kvety,“ povedal Bumdočela. Odtrhol jednu ružičku a chcel k nej privoňať. Lenže z lupienkov sa vystrčila malá ruka a chytila ho za nos.

Pieseň o SNP

JAROSLAV REZNÍK

Kde hora od vekov grúňu ruku stíska,
dolina si stráži ťahavé ozveny,
kde vietor jesenný breše na strniská,
vídavať zďaleka plam vatry červený.

Ktože ju rozložil, raždie pod ňu kládol,
kto na smrek zasekol lístoček trojrohý,
kto to skríkol „Mor ho!“ spod Poľany nadol
a kto nás, Slovákov, postavil na nohy?

Pošepni nám, Tatra, kto ti krásu chránil,
komu si ponúkla odvahu strmých brál?
Zaspievaj nám, matka, pieseň o Povstaní,
nech vieme, kto v zbrani pod tebou hrdo stál.

Pošepni nám, Tatra, pieseň partizána,
tú pieseň nádeje ako zem odvekú,
tú pieseň slobody, čo je v boji tkaná
sťa plátenko šťastia na ceste k človeku.

Lastoviča

ELEONÓRA GAŠPAROVÁ

Deti hovorili o parku, že je veveričkový.
Žilo v ňom naozaj dosť veveričiek, no ešte
viacej vtákov a motýľov.

Park patril ku kaštielu, v ktorom oddycho-
vali ľudia. V jednu sobotu sa tam prechádza-
la Petra s oteckom. Ľudia posedávali na
lavičkách, snili sa.

Tesne vedľa lieskového chodníka zbadala
Petra vtáča. Bolo pričupené v tráve, hlávkou
malo schúlenú medzi krídelkami, ustrašene
pípalo.

„Vezmem ho domov,“ potešila sa Petra
a čupla si k vtáčaťu.

„Nedotýaj sa ho,“ povedal otecko, „je to
lastovičie mláďa, matka si ho nájde.“

„A keď nenájde?“

„Keď ho vezmeš do rúk, lastovička ho už
nebude chcieť.“

„Ale ja ho chcem, budem ho kŕmiť. Aj
našu Danielku viem nakŕmiť.“

„To je iné,“ povedal otecko a odchádzal.

Petra nadurdene vstala, ešte chvíľu pozoro-
vala sotva operené lastoviča a pobrala sa za
otekom. No už ho nechytla za ruku. A keď
jej ukazoval na vysokom smreku veveričky,
ani ta nepozrela.

Vracali sa tým istým chodníkom. Okolo
vtáčaťa boli traja chlapci, jeden ho mal na
dlani. Nad ich hlavami prudko preletovala
lastovička. Ostrým piskotom upozorňovala
chlapcov, aby jej vrátili mláďa. Chlapci si ju

však ani nevšimli. Vynadávali sa na lastoviča
a znovu ho položili do trávy.

„Čo bude teraz s malou?“ vyčítavo sa
obrátila Petra k oteckovi. Neodpovedal, sle-
doval lastovičku, ako lieta ponad trávnik, až
sa ho dotýka hruďou.

„Podme preč,“ povedal o chvíľu.

„A keď ho nebude chcieť?“ Petra sa nehý-
bala.

„Potom zahynie. Nevie sa ešte o seba
postarať.“

Keď sa podvečer znovu išli pozrieť na
miesto, kde našli vtáča, už tam nebolo. Ani
lastovička nelietala ponad trávnik, ba nebolo
počuť ani lastovičie švitenie.

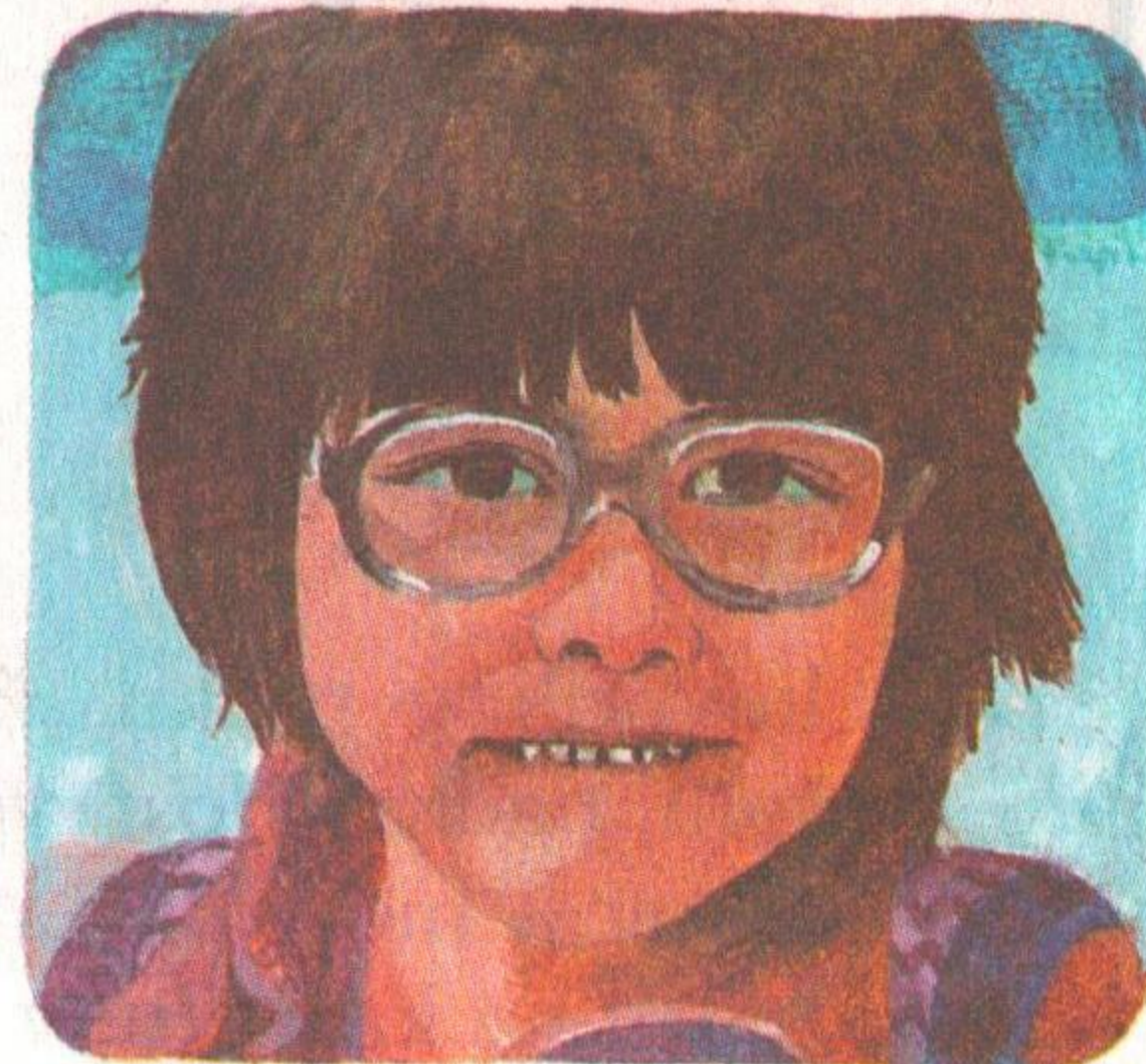
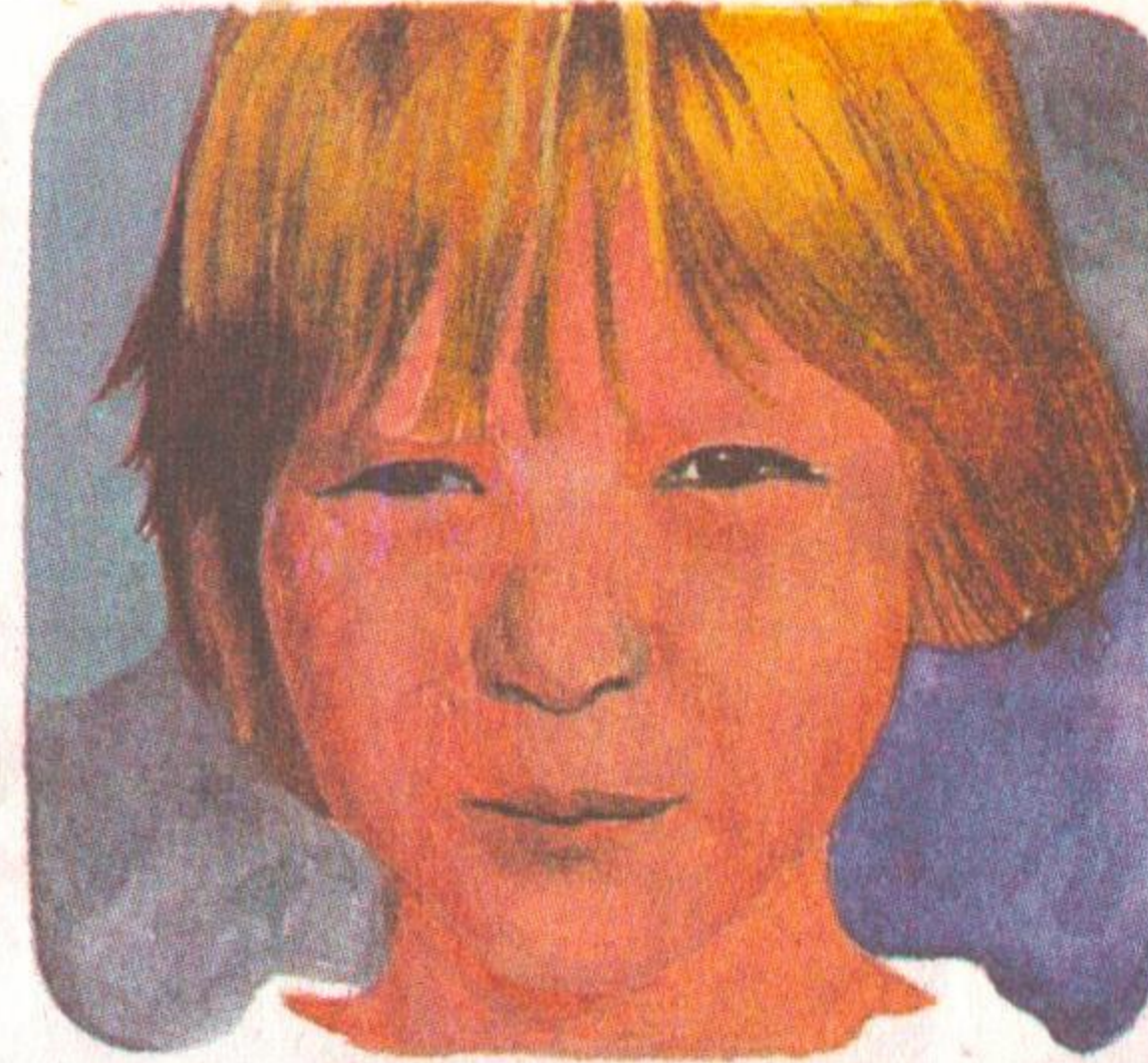
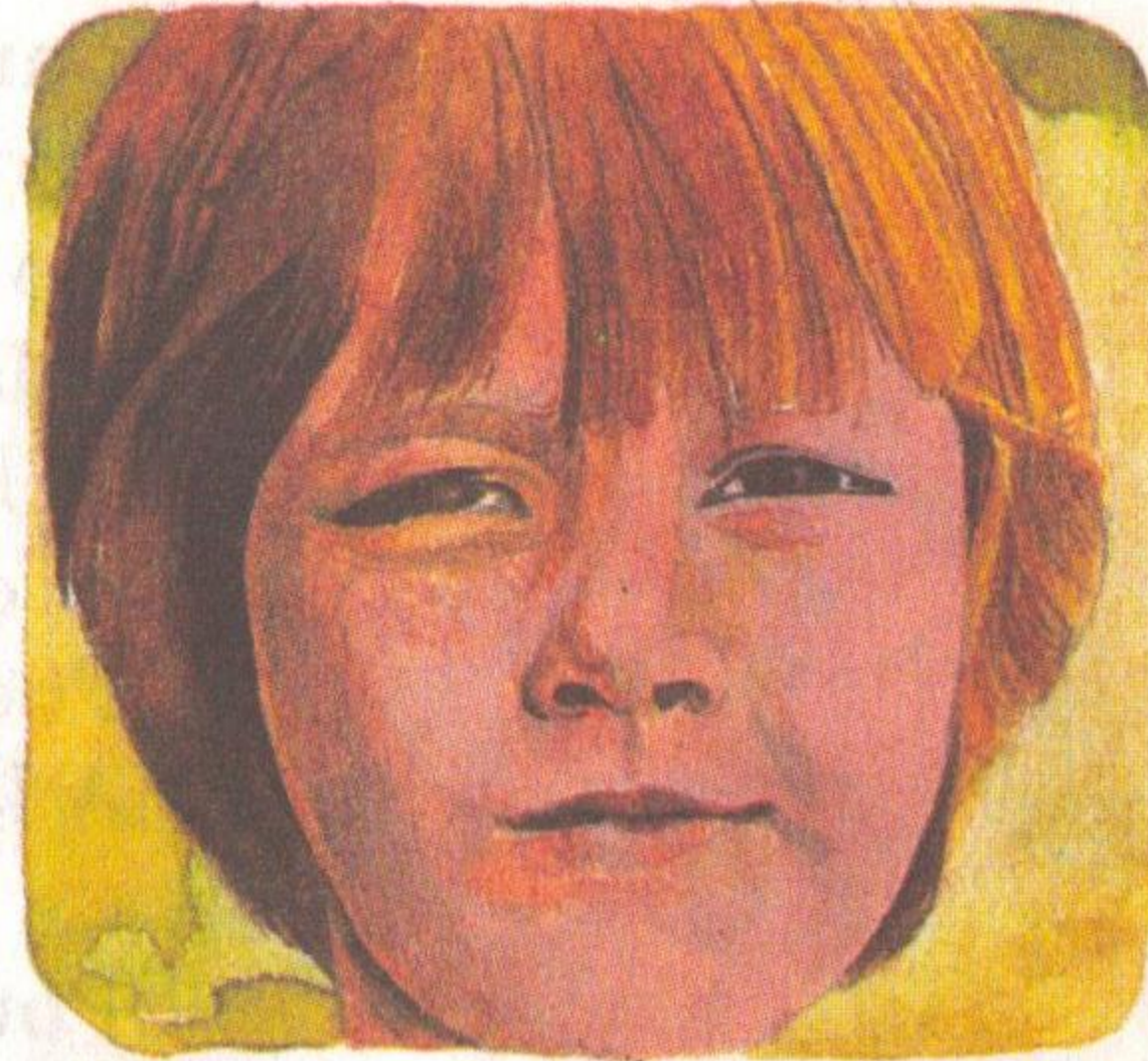
„Nezahynie,“ tešila sa Petra a chytila
oteka za ruku. „Lastovička si ho vzala.“

Otec prezeral okolie, a nepovedal nič.

Obrátený svet

PAVOL ŠTEFÁNIK

Čože sa to deje?
Čierne mlieko v nádobe je.
Suchá ryba pláva v mori,
oheň tečie, voda horí.
Chorý spieva, zdravý stone,
slepý pastier vidí kone.
Smutný sa len smeje tomu,
domased už beží z domu.
Veselý sa kúpe v plači,
Bratislavčan býva v Rači.
Čudesnejších čudies niet —
celkom obrátený TEVS!

Nástenka

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Otec sa vrátil z rodičovského združenia. Mama a Dodo znepokojene vyčkávali. Mama preto, lebo dúfala, že sa tam ocko dozvie niečo dobré. A Dodo preto, lebo sa bál, či sa tam ocko nedozvie o ňom niečo zlé.

„Majú ti tam nástenku, mamička, a na nej fotografie troch žiakov,“ hovoril ocko. „Rodičia tých žiakov žiarili, akoby im pod čelom rozžali žiarovku. A súdružka povedala: O tých troch nemusím ani rozprávať. To, že sú na nástenke v rubrike cti, hovorí za všetko.“

Takí vzorniaci! pomyslel si nepriaznivo Dodo.

„A náš Dodo?“ spýtala sa mama.

„O našom Dodovi sa, žiaľ, hovorilo,“ povedal ocko. Porozprával, čo sa o Dodovi hovorilo, a doložil: „Neviem, čo by som za to dal, syn môj, keby si medzi tými na nástenke bol niekedy aj ty.“

„Až bude Dodo na nástenke, pôjdem na rodičko aj ja,“ povedala mama.

Táňa a zvieratá

TOMÁŠ JANOVIC

Táňa nevie,
ako taká húska žije.
Húsku pozná
iba z gá gá galérie.

No a kravku
po prvýkrát zazrela,
keď sme išli
do mú múzea.

„Načo?“ znepokojil sa Dodo. „Úplne stačí, keď na rodičko príde jeden rodič.“

„A prečo by som nešla?“ zasmiala sa mama. „Veľmi rada by som bola na takom rodičku, kde by sa o tebe nemuselo hovoriť, lebo by za všetko hovorila nástenka.“

Dostať sa medzi tamtých vzorníakov je veľmi ťažké, uvažoval Dodo. Nenápadne zvrtol hlavu a zahľadel sa na nástenku. Predstavoval si tam svoju fotografiu. On by sa veru neškeril ako Peťo, to veru nie...

„Dominik, zas nedávaš pozor!“ napomenula ho súdružka učiteľka. „Zopakuj, čo sme hovorili.“

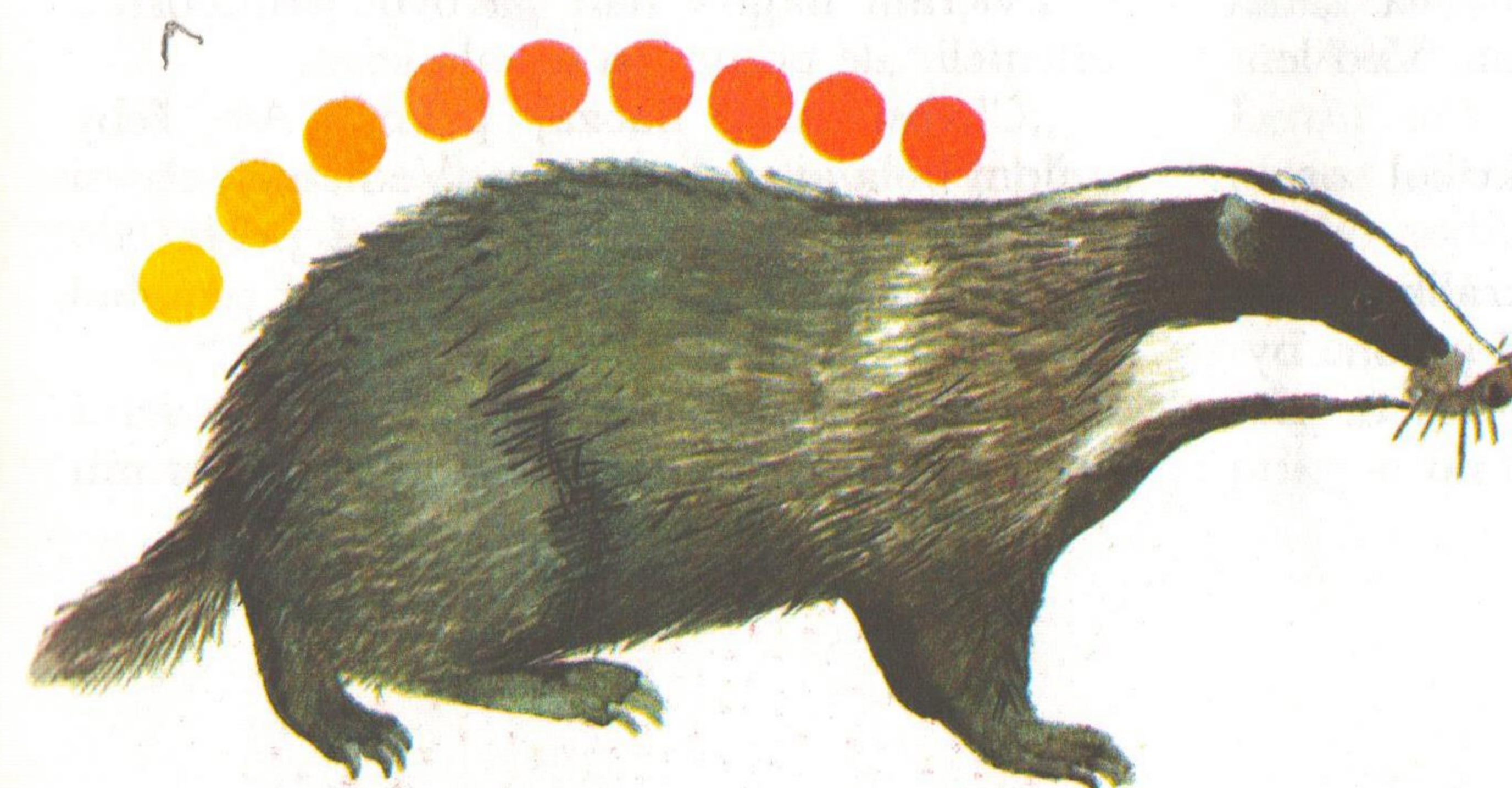
Dodo stáť. Nevedel, o čom sa hovorilo. Ani len slovko mu neutkveto v hlave, akoby bol mal načisto vypnuté uši.

„Dodo, Dodo, dostávaš ďalší čierny bod.“

Čierne body sa dostávajú oveľa ľahšie ako červené. Ba dá sa povedať, že človeka priamo ohrozujú. Veľmi ťažko sa pred nimi ubrániš.

„Máš tu už... jeden, dva, tri, štyri... desať čiernych bodov,“ rátala súdružka učiteľka. „Máš síce aj červené body, tri — tie od desiatich odrátame. No aj tak ti ich ostáva práve dosť, aby si sa dostal do čiernej rubriky.“

Tak sa dostal na nástenku aj Dodo. Ibaže nie do rubriky cti spolu s fotografiou, ale do pravého dolného rohu, kde sa drobným písmom, a zásadne bez fotografie, dostávajú tí druhí...

Uspávanka

MÁRIA RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ

Prišiel večer, doba spánku,
matka spieva uspávanku:
„Spi, dieťaťo, zavri očka,
spí už tvoja postieľočka,
v záhrade spia kvety, stromy,
na uliciach driemu domy,
kurička spí, drieme pinka,
všetko, všetko sladko spinká,
aj ty pekne spi.“

Jazvec a brloh

RACHEL BAUMVOLOVÁ

Jedného dňa rozhrnul jazvec chrasť a našiel opustený brloh. Chcel sa v ňom usadiť, ale brlohu sa to nepáčilo. Vrávi jazvecovi:

„Nestojí za to pchať sa sem. Je tu pusto, tma i zima.“

No jazvec odtisol do vchodu chrasť a povedal:

„Už tu nie je tma.“

Potom vlezol do brloha a vraví:

„Už tu nie je pusto.“

Trošku si poležal a doložil:

„A ani zima tu už nie je.“

Prel. M. Ď.

Ako si

JÁN DONOVAL

zvieratá

Zišli sa raz všetky zvieratá i vtáky, aby si spomedzi seba vyvolili kráľa.

„Nech je ním slon,“ kričí ako prvá malá myš. „Je spomedzi nás najväčší.“

„Cha-cha-cha,“ rozosmial sa šakal. „To by sme už aj mali za kráľa. Taký ťarbák! Samý hrmot, samý dupot. Kráľom by mal byť ktosi vznešený. Čo krok — to krása. Je niekto spomedzi nás taký?“ spýtal sa napokon.

„Je,“ ozvala sa nesmelo srna. „Jeleň.“

„Ešte to,“ namietol slon. „Bol by to slabý kráľ. Ten by i pred líškou zutekal.“

Zamračil sa jeleň na takéto slová, ale nepovedal nič, len zahanbene sklonil hlavu.

„Nech je kráľom havran,“ ozvala sa vtom opica. „Je starý, už ani sám nevie, koľko má rokov. Najviac má z nás rozumu.“

„Havran? Pch!“ pohrdavo poznamenal jeleň. „Veď sa ten živí odpornou chrobačou. Ba nepohrdne ani odpadkami. Smetiská prehŕňa.“

„Nech je teda kráľom kôň,“ navrhla líška. „Je vznešený i rýchly. A pije len čistú, pramenistú vodu. Alebo nemám pravdu?“

„Máš, líška, máš,“ vraví na to sova. „Ale aj tak by som sa zaň neprihovárala. Veď len uváž. Kôň, a kráľ.“

„A prečo nie!“ urazene vykrikoval osol. „Meno nie je vôbec dôležité.“

„A veru je,“ pridala sa k sove králik.

„Nie je!“ zabučal byvol. „Veď potom by som nemohol byť kráľom ani ja, ani tu hľa priateľka opica.“

„To veru nie,“ rozosmiali sa zvieratá. „Vás by sme za kráľa nechceli.“

„Ale to je nespravodlivé!“ zahíkal osol.

„A hanebné!“ vyprskla opica.

Hneď nato nastal taký krik a vresk, že nebolo počuť vlastného slova. Každé zviera len kričalo, vykrikovalo, ale nepočúvalo žiadne. Keď sa už zdalo, že sa takto i rozídu, rozškriekal sa páv takým odporným hlasom, že prekričal všetkých ostatných.

„Priatelia,“ zavolať, „načo toľko rečí. Ja viem o niekom, s kým budete všetci súhlasiť. Ten, koho mám na mysli, je totiž krásny, a krása, ako viete, je vznešená, ale i silná. Každú ošklivosť premôže. Ak si zvolíte za kráľa mňa, budete mať vládcu, po akom z celej svojej duše túžite.“

Zvieratá najprv nad pávovou trúfalosťou onemeli, ale potom sa ozvala sova:

„Chvost máš naozaj pekný. Ale žeby v ňom bola aj sila, neverím. Veď stačí, aby si zazrel orlov tieň, a už sa budeš pratať do kurína medzi sliepky. Nie veru, milý páv, bol by si ty zbabelý kráľ.“

Vtom prichádzal na zhromaždenie zvierat lev. Kráčal dôstojne, sebaisto, hustá hriva mu

vznešene viala vo vetre. Len čo ho zvieratá zazreli, zvolali:

„Nech je naším kráľom lev. Je silný i krásny, nebojácny i vznešený.“

„Silný, krásny...“ zabučal na to posmešne komár. „A čože je na ňom také pekné? Azda tie krátke nohy, alebo tá široká hrud? A pozrite sa naňho odzadu. Veď je samá ošklivosť. Bez peria, bez srsti. A že je silný? Ha—ha—ha! Škriabe pazúrmí ako obyčajná mačka a zubami hryzie ako ten najhlúpejší pes. Zato ja,“ nadul sa komár, „som rodený bojovník. Útočím nebojácne a nečakane, moja odvaha nepozná medze, pretože sa nezľaknem nijakého protivníka, hoci by bol hneď tisíckrát silnejší, než som ja. Pritom nepotrebujem ani zuby, ani pazúry. Mojou zbraňou je neviditeľný šíp, ktorý sám vystrelujem i sám nesiem k cieľu, a preto nikdy nechýbim. Zasahujem presne a vždy bez akejkoľvek ujmy. Ešte skôr, ako sa protivník spamätá, útočím opäť a úplne inam, takže akýkoľvek odpor je márný. A navyše aj

smiešny, pretože ho svojou bleskovou rýchlosťou rozzurujem tak, že sa len metá, poskakuje, cápe, akoby tancoval dajaký nezmyselný tanec.“

„Je to tak,“ dal vôl za pravdu komárovi. „Neraz som to pocítil na vlastnej koži.“

volili kráľa

„Veď i ja,“ pridala sa k nemu osol. „Keď si ho zvolíme za kráľa, aspoň budeme mať pokoj.“

„To veru nie,“ ozval sa slon. „Všetci by sme za takú voľbu vyšli na posmech.“

„Veď by to aj bolo,“ načechrila sa sova. „Také nič, a kráľom.“

„A ja ho chcem!“ vykrikovalo akési zviera zozadu.

„Ja veru nie!“ zavolalo iné hlasnejšie. „Nech je naším kráľom lev.“

„Tak je!“ pridalo sa k nemu ďalšie.

„A ja navrhujem, aby tí dvaja zápasili medzi sebou,“ poznamenala opica. „Kto vyhrá, nech je kráľom.“

„Čo?“ rozosmial sa lev. „Ja že by som mal zápasiť s komárom? Ani nápad!“

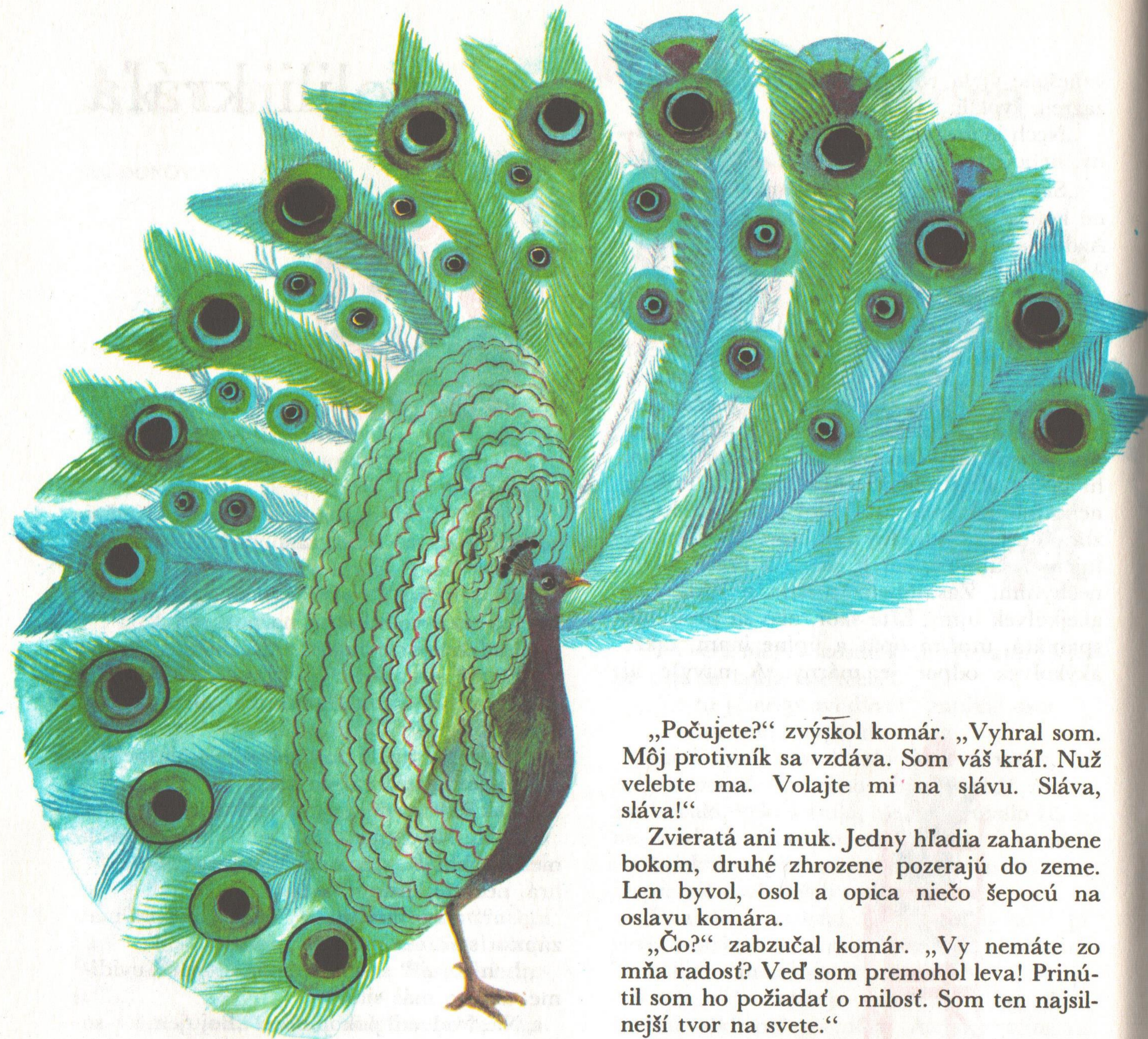
„Len bojuj!“ zaškriekal páv. „Aspoň uvidíme, akú to máš silu.“

„Nie,“ odvetil pokojne lev. „Bojujem len so seberovným.“

„Nechceš, lebo sa bojíš,“ zabučal piskľavo komár a vtom sa aj vrhol na leva.

„Aúú!“ zreval lev a zahnal sa na komára. Lenže ten nečakal, kým naňho dopadne levova laba. V okamihu odletel, no vzápätí sa naňho hodil opäť, bodnúc ho ešte bolestivejšie než prv.

Lenže tentoraz sa už lev rozzúrnil naozaj. Najprv zareval, až sa prizerajúce zvieratá prikrčili od strachu, potom hrozivo zatriasol

hrivou a sekol zubami. No komár akoby to nepočul, nevidel. S novou a novou silou sa vrhal na svojho protivníka. Bodal ho do hlavy, chrbta, nôh. A lev iba reval, krútil sa raz na jednu, raz na druhú stranu, bezhlavo sa cápal labami. Pri jednom údere sa dokonca zaškrabol tak, že sa mu na tvári zjavila krv.

„Prestaň, naničhodník!“ zvolal o chvíľu zničene. „Už mám toho dosť.“

„Počujete?“ zvýskol komár. „Vyhral som. Môj protivník sa vzdáva. Som váš kráľ. Nuž velebte ma. Volajte mi na slávu. Sláva, sláva!“

Zvieratá ani muk. Jedny hľadia zahanbene bokom, druhé zhrozene pozerajú do zeme. Len byvol, osol a opica niečo šepocú na oslavu komára.

„Čo?“ zabzučal komár. „Vy nemáte zo mňa radosť? Veď som premohol leva! Prinútil som ho požiadať o milosť. Som ten najsilnejší tvor na svete.“

Takto a podobne vykrikoval komár, pričom vo víťaznom opojení lietel sem i tam, vznášal sa hore i dolu, až odrazu vletel do pavúčej siete.

„Čo je to?“ vykrikoval zhrozene. „Nič,“ odvetila pokojne sova. „Len taká obyčajná, krehučká pavučina.“ A po chvíľke dodala: „Čože je to pre teba, ktorý si najsilnejší na svete.“

A tak sa stalo, že kráľom zvierat nie je komár, ale lev.

Drevorubač a orech

DRAGAN LUKIĆ

Išiel drevorubač do lesa a vyvalil sa pod veľký, košatý orech. Ako tak leží, vraví si:

„Aký krásny je tento orech! Radosť ležať v jeho tóni.“

Počuje orech drevorubača a myslí si:

„Toto je nejaký dobrý človek, musím ho pohostiť.“

A zhodí jeden veľký orech drevorubačovi rovno do rúk. Zje drevorubač orech a znova si vraví:

„Naozaj je dobrý ten orech. Plod má sladký ako med.“

Strom mu zhodí ešte jeden orech.

Rozlúskne drevorubač aj druhý orech a zasa povie:

„Veru je to dobrý strom. A ako mu len príjemne vonia lístie!“

Potešili orech i tieto slová, a tak zhodil drevorubačovi rovno do tašky ešte tri orechy, nech ich odnesie deťom.

Drevorubač sa zamyslí a povie:

„A aký má tento orech len pekný kmeň! Mohol by som ho vyťať. Bol by z neho dobrý nábytok.“

Keď to strom počul, naježil sa, zatriasol od strachu. A vtom už aj zletel jeden orech zo samého vrcholu a tresk drevorubačovi na hlavu! Za ním druhý, tretí...

Natiahol si drevorubač huňu cez hlavu a uteká, že i na sekeru, čo si niesol so sebou, zabudol.

Nikdy viac ju už nenašiel.

Prel. ELENA LAJČIAKOVÁ

Kašeľ

MILENA LUKEŠOVÁ

Vieš, kto si?
SKADENOHASKADERUKA!

Nespýtal si sa,
či smieš dnuhá,

vkĺzol si do mňa
ktovie kade,

chodíš si,
kam chceš,

si už všade.

V krku ma štekliš
ktoviečím,

že asi z kože vyskočím.

Prel. DANIEL HEVIER

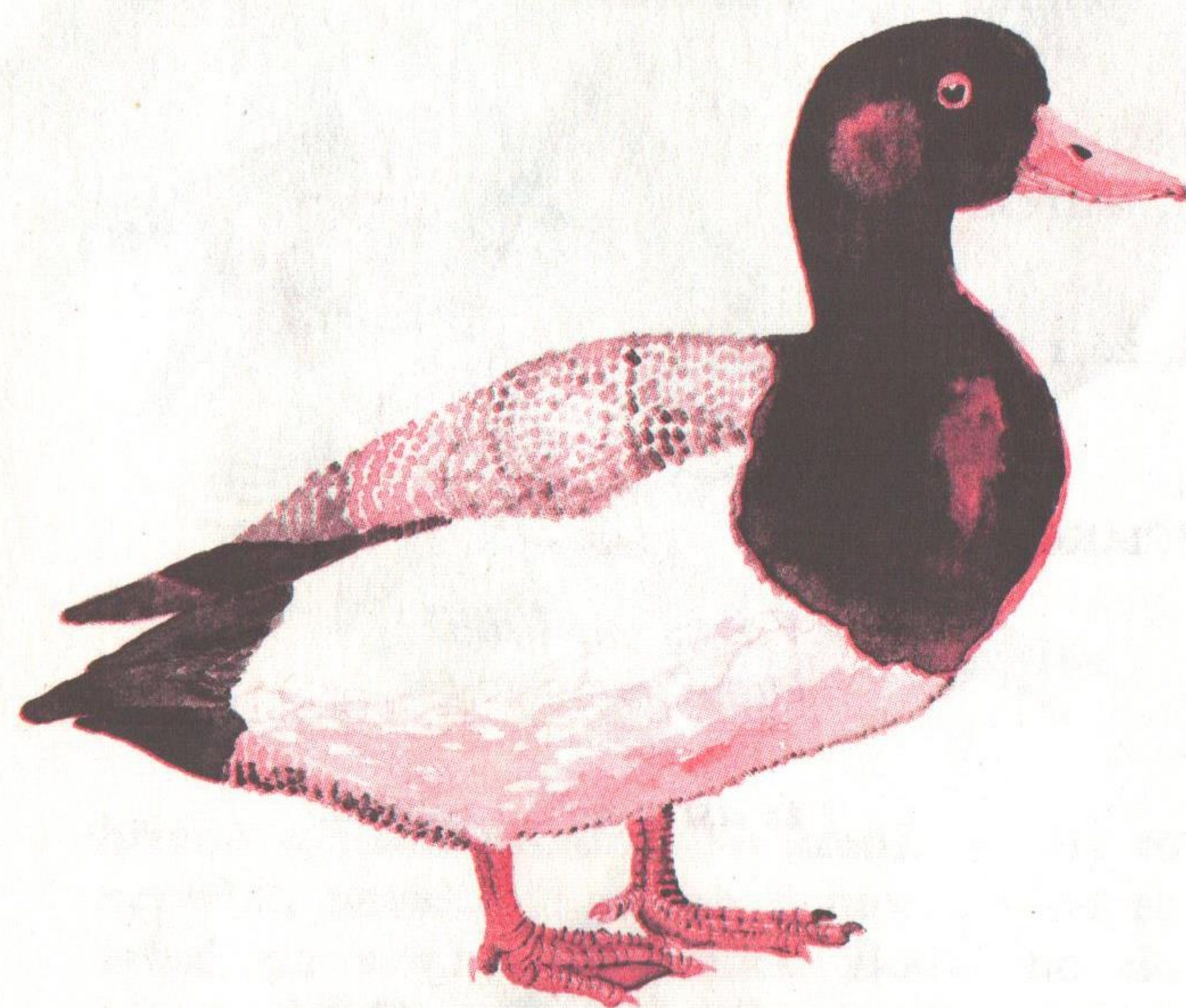
Zil raz jeden mládenec, čo rád poľoval. Jedného dňa si tiež prehodil cez plece pušku a pobral sa do lesa, aby ulovil dajakého zajaca. Lenže daromne chodil, márne striehol. Po zajacoch ani chýru ani slychu. Keď sa už chcel vrátiť domov, priplietli sa mu pod nohy malé tetovčatá.

Mládenec strhol z pleca pušku, no vzápätí si vraví:

„Čože by som ich mal hubiť, veď sú ešte malé. Nech si požívajú, po lese pobejú.“

Potom sa od nich odvrátil a šiel ďalej. Chodník ho priviedol k lesnému jazeru. Ako zastal na brehu, vyfrnkla mu spod nôh divá kačka. Krídlo má zlomené, vzlietnuť nemôže, nuž sa iba preplieta pomedzi trávu.

Mládenec sa rozbehol, že ju chytí, no po chvíli sa zháčil:

„Nectilo by ma, keby som takúto chytal. Nuž nech si len žije, káčatá opatruje. Iste sú niekde v šachorine schované.“

S tým nechal kačku na pokoji a šiel ďalej. Vtom zapraskali v húštine konáre a na lesnú

cestu vybehol jeleň s parohmi ako konáre veľkého stromu.

Už-už chcel mládenec strhnúť pušku z pleca, no pomyslel si: Či môžem zahubiť toľkú

Lesný otec a lesná mať

AUGUST JAKOBSON

krásu? Nech si len pokojne chodí po lese, srnky i sŕňatá vodia na dobrú pašu.

Vtom jeleň mocne zatrúbil a vbehol do lesa. Aj mládenec chcel ísť ďalej, lež nevie kade, lebo miesto, na ktorom stál, z ničoho nič obstúpili húštiny.

„Azda sa cez ne len dajako dostanem,“ vraví si mládenec a začne rozhrňať krovie. No čím viac to robí, tým väčšmi sa doň zamotáva. Už sa začalo aj stmievať, a on je ešte stále v húštine. Odrazu vidí medzi konárikmi svetielko. Pohne sa za ním a po chvíľke stojí pred dreveným domcom.

„Ktože tu len môže bývať,“ vraví si mládenec. Potom nakukne dnu a čo vidí? V dome je izba, uprostred izby veľký drevený stôl a za ním sedí stavec s dlhou machnatou bradou. Obďaleč akási starena pradije na kolovrátku.

„Dobrý večer, starkí,“ pozdravil ich mládenec.

Stavec zdvihol hlavu a riekol:

„I tebe, synak. A nože poď ďalej. Sadni si a navečerať sa s nami, keď si už tu.“

Sadol si mládenec k stolu a ten sa zrazu sám zaplnil vřakovakými jedlami: jahodami, malinami, lieskovými orechmi.

Uprostred stojí džbán z brezového dreva naplnený až po okraj akousi tekutinou.

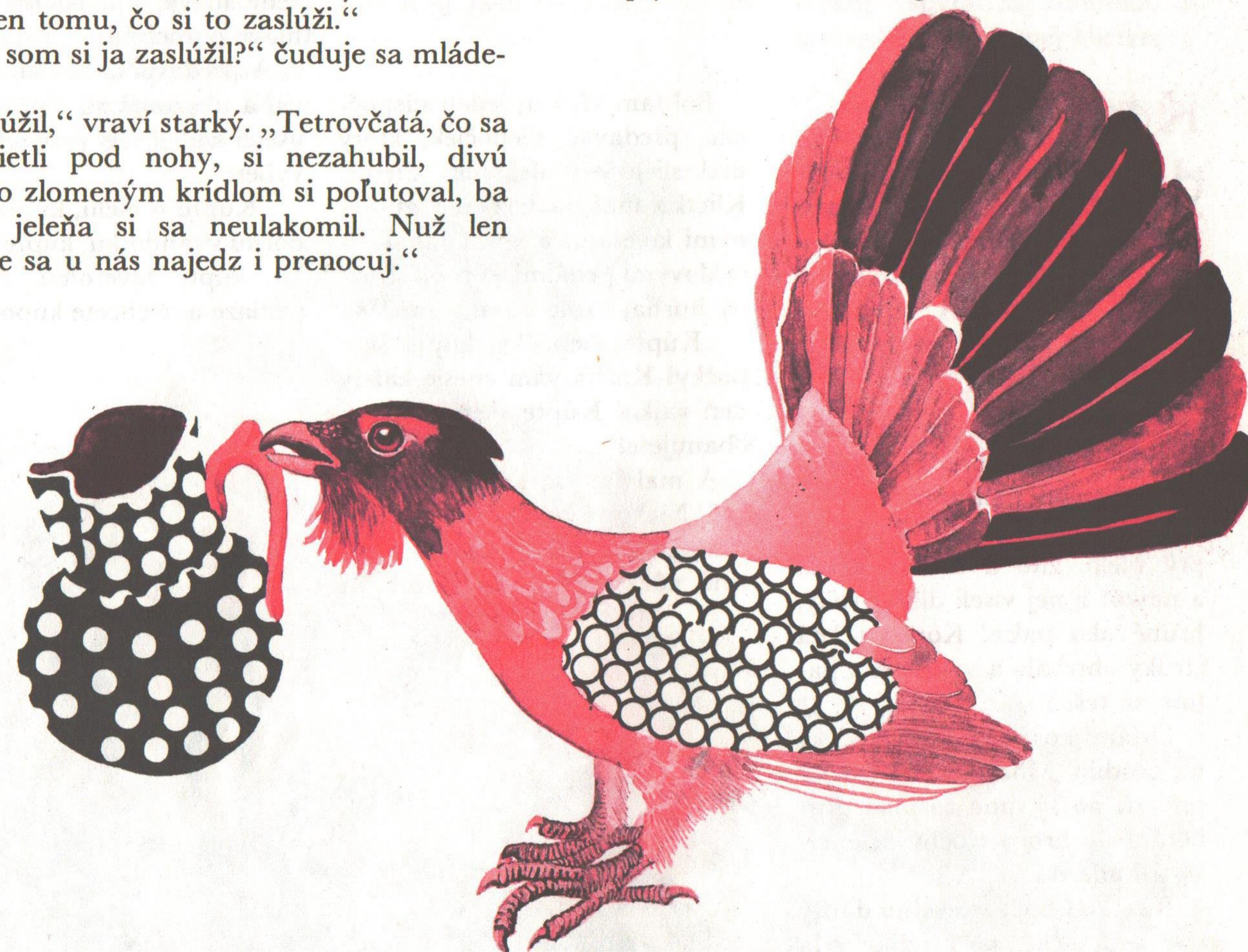
„Jedz,“ ponúka mládenca i starena. „Keď sa nasýtiš a napiješ brezovej šťavy, ľahneš si tamto na lavicu a ráno pôjdeš ďalej. Skôr ťa nepustíme.“

„A ktože ste vy, dobrí ľudia?“ čuduje sa mládenec. „Hádam len nie dáki čarodejnici?“

„Kto sme, to sme. Staráme sa o les, aby v ňom bolo všetko tak, ako má byť. A ukážeme sa len tomu, čo si to zaslúži.“

„A či som si ja zaslúžil?“ čuduje sa mládenec.

„Zaslúžil,“ vraví starký. „Tetovčatá, čo sa ti priplietli pod nohy, si nezahubil, divú kačku so zlomeným krídlom si pošutoval, ba ani na jeleňa si sa neulakomil. Nuž len spokojne sa u nás najedz i prenocuj.“

Ráno, len čo svitlo, stavec opäť vraví:

„Vstávaj, synak. Treba sa nám poberať, ak chceš do večera prísť domov. Zavediem ťa ta, odkiaľ už nájdeš cestu do rodného domca.“

Potom si založil brezový klobúk, obul krpce z brezovej kôry a cez plecacia si prehodil plášť z brezového listia. Starena dala mládencovi škatuľku z brezovej kôry a riekla: „Vezmi si ju, synak, na pamiatku. Nech ti nás pripomína to, čo je v nej.“

Poďakoval sa mládenec starkej za nocľah, jedlo i za darček a vykročil so starkým po ihličnatom chodníku. Po dajakej chvíli starký vraví:

„Ďalej choď sám, synak. Teraz už neza-blúdiš.“

A kým sa mu mládenec stačil poďakovať, rozplynul sa v lesnom opare.

Príde mládenec domov, položí brezovú škatuľku na stôl a rozpovie matke i otcovi, čo sa mu prihodilo.

„Dobrý ľudia to boli, nachovali ma i prenocovali, iba to, kto sú, mi nepovedali.“

„Juj, veď to nebol nikto iný ako lesný otec a lesná mať!“ zvolali rodičia. Potom otvorili škatuľku a vybrali z nej tri semiačka. Zasadili ich k plotu a brezovú škatuľku postavili k studni. A hľa! Do večera z nej vyrástla utešená briezka a zo semiačok tri krásne stromčeky: červená jarabina, vysoká jedľa a voňavá borovica.

Prel. VIERA JANUSOVÁ

O múdrom kohútikovi

VINCENT ŠIKULA

Kedysi dávno...

Žila v Dubovej jedna chudobná žena. Bývala v nízkej chalúpke so slamenou strechou, pri ktorej mala kúsok záhradky ohradenej lieskovými palicami. V lete sa ťahala po plote fazuľa, ktorá najprv bielo, žltá a ružovo kvitla a neskôr z nej viseli dlhé struky, hrubé ako palce. Koncom leta struky obtrhala a vylúpala a potom sa tešila:

„Mám dosť fazuľky, dosť sa mi urodilo. Môžem z nej trochu predať, no aj mne zostane. Prihodím do hrnca trochu zeleninky a bude mi hej.“

Raz, keď bol zase veľmi dobrý rok a ženičky sa urodilo veľa fazule a zeleniny, zobrala z toho i z onoho na trh a všetko dobre predala. Prerátala si potom peniaze a bola spokojná. Ba sa i nahlas zaradovala a povedala si:

„Čo keby som si kúpila sliepočku? Sliepočka mi aj vajko znesie. Nebudem musieť deň čo deň jedávať iba fazuľovú alebo len zeleninovú polievku.“

Zašla ta, kde predávali sliepočky. No sliepočiek toľko, že si nevedela vybrať. Jedna krajšia od druhej — ako si vybrať?

Bol tam však aj jeden sliepočkár, predavač sliepočiek, ktorý mal sliepky v drôtenej klietke. Klietku mal na vozíku s gumovými kolesami a vozík ťahal bicyklovými pedálmi. A robil strašný hurhaj okolo seba:

„Kúpte sliepočky, kúpte sliepočky! Každá vám znesie každý deň vajko! Kúpte sliepočky, neobanujete!“

A mal naozaj krásne sliepočky! Niektoré mali žlté, priam zlaté golieri, zelený chvost a zelené nôžky. A podľa nôžok sa

volali zelenonôžky. Iné boli len zelené, mali červený iba hrebeň, a ešte iné mali len zelené nôžky, boli čisto biele alebo trošku do

žltá, no hrebeň mali červený. Niektoré však boli pásikavé alebo strakaté, skoro im ani nebolo hrebeň vidieť, lebo mali nakokošené hlavy, ani čo by mali na hlave parochňu.

A predavač stále len pokrikoval a ukazoval na sliepočky, aby všetci videli, že je v klietke na výber:

„Kúpte si bielu, kúpte si striebornú vyandotku, kúpte plymutku, kúpte faverolku. Ak máte peniaze a nechcete kupovať, mô-

žem vám ponúknuť staroanglickú modrozlatú bojovníčku, hoci ju v klietke nemám. Mám ju doma, donesiem. Alebo vám prinesiem sliepočku, ktorú doniesli ruskí kupci ruskému cárovi až z Perzie. Mám tu aj jokohamku, priamo z Jokohamy. Mám i priateľov, od ktorých vám mô-

žem ponúknuť, ak chcete, sliepočku z Číny alebo z Indie, z Japonska alebo z ostrovov Borneo a Sumatra. Kupujte, ľudia! Mám aj také sliepočky, aké ste

dosiaľ nevideli! Ak nemám také, aké by ste chceli, raz-dva ich môžem mať, keď chcete, zajtra ich doveziem... Je to tak, kokoško?“ spýtal sa kohútika, čo mu sedel na drôtenej klietke.

A kohútik prikývol.

„Kokoško, máme dobré styky?“ spýtal sa sliepočkár.

A kohútik znovu prikývol, ba teraz dva razy. Mávol i krídlami, no len tak, ani čo by chcel aj krídlami iba prisvedčiť:

„Ojéj! Kikirikiki! Máme dobré styky!“

Neviete si predstaviť, aký to bol krásny kohútik! Sotva ho ženička uzrela, zabudla na sliepočky.

„Namojveru, ešte som nikdy nevidela takého pekného kohúti-

ka,“ povedala sliepočkárovi. „Kde ste ho zohnali? Ako ste k nemu prišli?“

„Veľa chcete vedieť,“ usmial sa sliepočkár. „Kto sa v sliepočkách a kohútikoch vyzná a aj im rozumie, tomu nemusím nič vra- vieť, no kto sa nevyzná a ani

nerozumie, škoda s ním márne čas, škoda mu i vysvetľovať.“

„No len no!“ usmiala sa aj ženička. „Nebuďte na mňa taký prísny. Trochu sa vyznám i ja v sliepočkách, hoci sliepočky ne- mám. Mám rada sliepočky. Za čo by ste predali toho kohúti- ka?“

„Čo vám to zišlo na um?“ nadul sa pyšne predavač. „Či nevidíte, že ho nemusím mať ani v klietke? Nemusím mu ani nohy zaviazať a kohútik neuletí, taký je verný!“

„Nepovedzte!“ začudovala sa ženička a ešte väčšmi obdivovala kohútika. „Taký krásny, a ešte aj verný!“ Zašla ku kohútikovi bliž-šie a pohľadila mu najprv

chrbát, potom i červený hrebeň a nakoniec bohato rozkokošený, kosierkovitý chvost, maľovaný všetkými farbami. Len sa tie far- by na ňom tak ligotali!

„Za čo je ten kokoško?“ spý- tala sa ženička.

Predavač iba pokrútil hlavou.

„Nie, mamenko, nepredám. To je vzácny kokoško.“

No ona si už potom márne obzerala sliepočky. Aj keď sa jej niektoré páčili, nevedela si z nich vybrať. Najmenej desať ráz obišli celé trhovisko, no už sa jej páčil iba kohútik, ktorého si vyhládla.

„A čo,“ povedala si napokon, „veď ja som už stará žena, boh- viečo už nepotrebujem. Netreba mi sliepočky, netreba ani kohúti- ka. Je to však pekný kohútik a ja som za fazuľku a zeleninu dosť utŕžila, hodím mu aspoň za hrst pšenice. Keď je taký pekný a ne- chcú mi ho predať, aspoň bude odo mňa zobkať.“

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE LADISLAV NESSELMAN

Tajomná škatuľka

ANDREJ BLINOV

Volodža Artuchov má starého otca. Volá sa tak obyčajne Ivan Ivanovič. Aj vyzerá celkom obyčajne. Neobyčajná je však vyrezávaná škatuľka, ktorú mu darovali pri jeho päťde- siatych narodeninách spolupracovníci z výva- rovne, kde pracuje ako hlavný kuchár.

Raz, keď všetci odišli a Volodža ostal doma sám, vybral škatuľku z kredenca a potriasol ju: dnu čosi zhrkotalo.

Škatuľka bola ľahká, vyrezaná z lipového dreva. Nemala však zámku, iba naspodku jednu-jedinú dierku, takú malú, že sa do nej nevošiel nijaký kľúčik.

Volodža dlho krútil škatuľku v rukách, pchal do dierky ihlicu na pletenie — ale všetko darmo. No odrazu stisol vrchnák a škatuľka sa otvorila.

Čo všetko len bolo v nej! Zožltnuté výstriž- ky z novín, tri bronzové medaily, jedna strieborná Za oslobodenie Varšavy, Za doby- tie Berlína, Za víťazstvo nad Nemeckom, Za odvalu.

Čo je ešte v škatuľke? Veľká strieborná hviezda na stužke. V krúžku je kremelská veža.

„Sláva!“ prečítal Volodža na obrube. No, ten starý otec... Prečo vyznamenanie nenosí a nikomu ho neukáže?

Volodža si pripichol vyznamenanie na koše- ľu a rozbehol sa k zrkadlu. Ach, ako sa ligoce strieborná hviezda s kremelskou vežou!

Keď sa Volodža pokochal pred zrkadlom, vrátil sa k stolu, poprehŕňal sa v novinových výstrižkoch a čo nevidí? Medzi rôznymi tvá- rami zazrie fúzatú a mladú tvár deda Ivana. Hneď ho spoznal: vari má ešte niekto iný také fúzy?

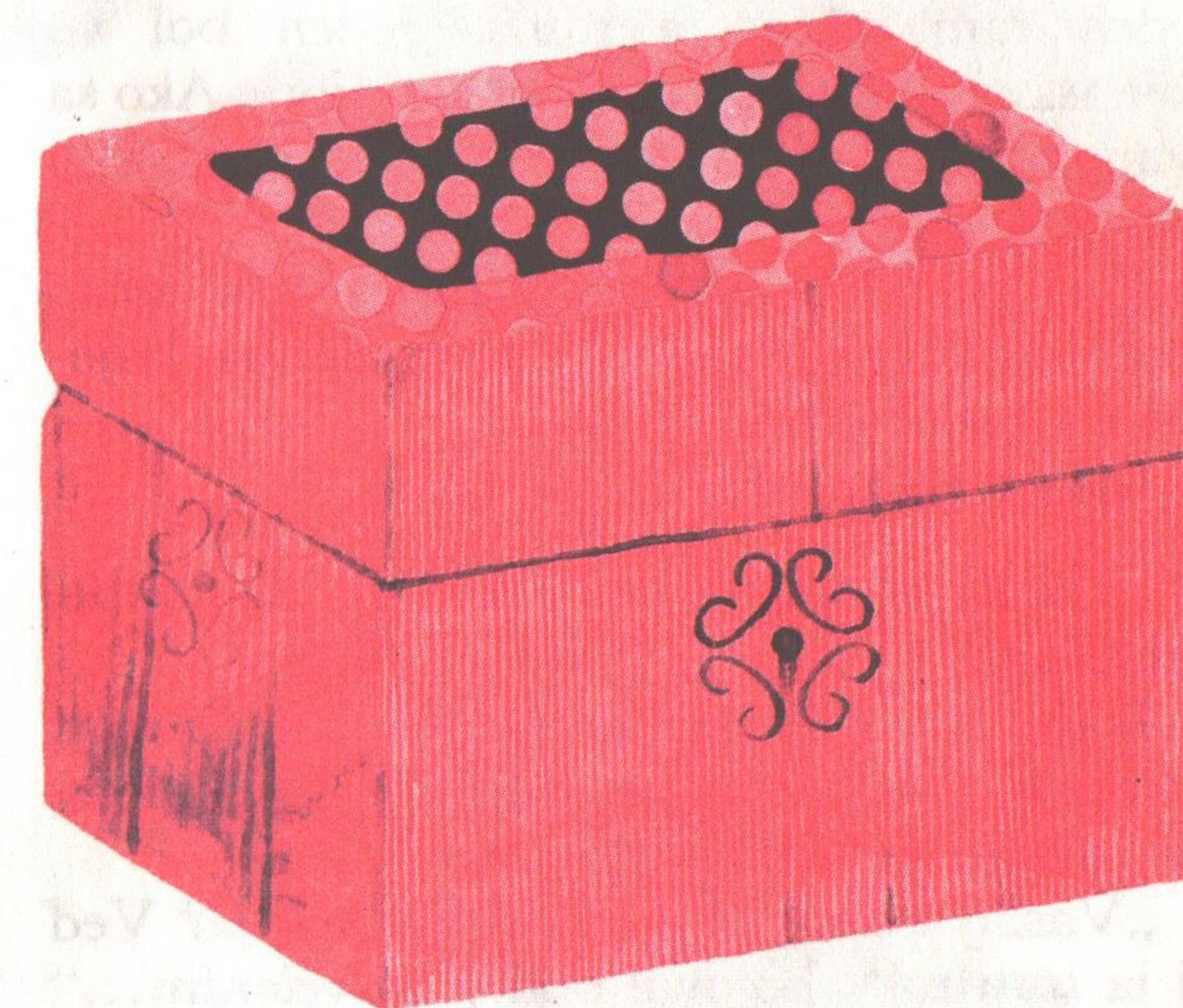
Dedo Ivan stál pri bachratom, smiešnom dele na kolesách. Z hlavne dela sa dymilo.

Niekoľko dní pred sviatkom Sovietskej ar- mády učiteľka sa spýtala v triede žiakov, či má niekto príbuzných, vyznamenaných za vojnové zásluhy. Volodža Artuchov zdvihol ruku.

„Môj starý otec má vyznamenanie Slávy.“

Celá trieda sa zamrvila, zahučala.

„Klameš, tvoj dedo nemá nijaké vyzname- nanie,“ povedal Kolka Pomozov.

„Neklamem,“ odsekol Volodža a už naťa- hoval ruku, že schmatne Kolu za šticu.

„Môj tatko vrazil, že tvoj dedko varil na fronte kašu, a za to sa vyznamenania nedá- vajú,“ zachichotal sa Kolka.

„A má ešte aj medaily, aby si vedel. Za celú hrst. Ba ešte viac,“ nedal sa Volodža.

Týždeň pred sviatkom Sovietskej armády učiteľka a ešte dvaja chlapci z pionierskeho oddielu zaklopali na dvere domčeka, v kto- rom býval Ivan Ivanovič Artuchov.

„Prosím, nech sa páči! Čomu mám ďako- vať za takú vzácnu návštevu?“ vítal starký hostí.

„Odpusťte, Ivan Ivanovič, prišli sme k vám v takej veci, ktorá sa nedá odkladať. Blíži sa sviatok.“

Dedko sa začudoval:

„Sviatok? A aký?“

„Sviatok hrdinov,“ oznámila učiteľka.

Ivan Ivanovič sa veselo zasmial a vraví:

„Akýže som ja hrdina? Ha?“

„Ale veď vy ste, deduško, nositeľom vyznamenania Slávy,“ povedala zarazená učiteľka.

„Nik v okrese nemá také vyznamenanie.“

Starý otec si od prekvapenia sadol. Pokrútil hlavou a pozrel na starú mamu.

„Nebojte sa, príde,“ upokojila stará mama učiteľku.

Keď Ivan Ivanovič vošiel do zborovne, sedeli tam už traja muži. Jeden bol vo vojenskej uniforme v hodnosti majora. Ako sa Ivan Ivanovič dozvedel, prišiel z oblastného mesta.

Pozdravili sa, potľapkali po pleci a začali spomínať. Ivan Ivanovič rozprával, ako bojoval na bieloruskom fronte.

Major zrazu ožil.

„Tak ty si bol na bieloruskom? Kto ti bol veliteľom?“

Ivan Ivanovič mal menovať veliteľa roty, no rozhodol sa pochváliť najvyšším veliteľom: plukovníkom Vinogradovom.

„Vasilij Petrovič! To bol tvoj veliteľ? Veď aj ja som roky bojoval pod jeho velením...“

„Nuž ja... ja som vlastne ani nebojoval. Bol som pri vojenskej kuchyni.“

„Tak ťa ja poznám. Vyznamenal si sa pri rieke...“

Keď vošli do telocvične, Ivan Ivanovič všetko videl ako vo sne. Deti tleskali, aj kvety im odovzdali, aj červené šatky im uviazali okolo hrdla. Potom mu dali slovo. Preletel očami telocvičňu a zazrel vnuka Volođu.

„Prešiel som, deti, vojnu od prvých do posledných dní. V tých posledných veru ani neviem, koho som viac krmil. Či vojakov z našej roty, alebo nemecké detváky. Pre pol mesta som varil. Rozdával hrachovú polievku a pšeničnú kašu... Stáli na ňu v rade... Nuž za vojnu som dostal medaily.“

„A vyznamenanie za čo?“ vykrikol ktosi, akiste Kolka Pomozov.

„O tom vám porozprávam ja,“ povedal

major a vstal. „Bol som pri tom, keď sa rozhodovalo, že Ivan Ivanovič Artuchov dostane vyznamenanie... Predstavte si, deti, že sme raz za jednou riekou dobyli fliačik zeme. Ibaže tento fliačik fašisti ustavične ostreľovali. Nemohli sme si tam rozložiť vatru, zakúriť v zemľanke. Len čo Nemci zočili dym, spustili na nás paľbu z diel a mínometov. Vojakom v zákopoch premokli kapce a v noci, keď boli na strážii, mnohým omrzli nohy... Veru, bola to ťažká robota! Lenže my sme sa rozhodli, že nástupný priestor udržíme stoj čo stoj.“

Celá sála počúvala majora. Deti čakali, kedy začne rozprávať o dedovi Ivanovi. A major pokračoval:

„Z jedného brehu rieky vezú na člnkoch omrznutých, z druhého posilu. A tu si zrazu plukovník Vinogradov všimol, že z druhej roty neprichádzajú hlásenia, že by vojaci mali

omrznuté nohy. A tak sme sa dozvedeli o hrdinstve Artuchova, kuchára roty. Predstavte si, po ranených kapce, dobre ich vysušil na vojenskom sporáku a potom vedno s horúcim jedlom odviezol na druhý breh. A to nebolo len tak. Fašisti ostreľovali čln, okolo neho vybuchovali granáty a míny, dvíhali sa stĺpy vody.“

„Hej, tak to bolo,“ spomínal si Ivan Ivanovič. „V noci som im priviezol kapustnú polievku a kašu a nazad som niesol mokré kapce.“

„A tak noc čo noc Ivan Ivanovič,“ major pozrel na dedka, „vozil suché kapce, takže každý deň dvaja-traja vojaci neboli vyradení z boja. Predstavte si, za týždeň zachránil celé družstvo. A nik mu to neprikázal.“

Major sa slávnostne vzpriam, vykročil k Ivanovi Ivanovičovi, objal ho a obaja sa ktovie prečo rozplakali. Major sa prvý spamätal a zasmial sa.

„Fúzy ti voňajú pohánkou.“

Ivan Ivanovič neprišiel do pomykova:

„Súdruh major, pekne vás prosím, buďte dnes večer mojím hosťom. Uvarím vám naozajstnú frontovú.“

Večer dedko Ivan uvaril pre hosťa ruskú zapraženu polievku a pohánku s duseným mäsom. Major si rozopol blúzu, sedel za stolom, s chuťou jedol a chválil jedlo, ktoré vymyslel starý kuchár.

Vtedy starý otec prižmúril lišiacky oči, pozrel na vnuka a povedal:

„Jedno mi nejde do hlavy, odkiaľ sa Voloďova učiteľka dozvedela o mojom vyznamenaní.“

„Ja som jej to povedal,“ priznal sa Voloďa.

„Naozaj?“ začudoval sa dedko, hoci bolo jasné, že sa už vopred dovtipil, ako sa to stalo.

„A čože ťa k tomu dohnalo, vnúčik môj?“

Voloďa mlčal, váhal s odpoveďou. Major mu pomohol:

„Chcel, aby každý vedel, že medzi nami žije hrdina.“

Prel. VIERA KRNOVÁ

Kôň Štefana Koháryho

JOZEF MELICHER

Bol to smelý chlap. Najsmelší spomedzi všetkých vojakov z dvoch stolíc — z Hontianskej a Tekovskej. Siedmim banským mestám rozkazoval. Tritisíc husárov ho na prvé slovo muselo poslúchať, pričom každý z nich by zaňho vycedil i poslednú kvapku krvi. Pánom Ištvanom ho volali. Chýr o ňom sa niesol od Viedne až po Istanbul. Turci sa ho báli viac ako ohňa. Ba čo ohňa. Ako hronskej povodne, čo ich neraz ako kurence poodnášala do Dunaja.

Nedalo sa naňho útočiť chlapsky spredu. Bol ako víchor. Všetko zmietol pred sebou. Tak len zboku a zozadu striehli naňho všakovakí mohamedánski mameľuci. Otrávenými šípmi ho probovali zničiť zo sveta, horiace kopije doňho hádzali. Lenže všetko márne. Vysekal sa ten z každej šarvátky. A akého len mal koňa! Kde nestačil jeho meč, tam pomohli vraníkové kopytá a zuby.

Levický zámok by nikdy nebol padol do tureckých rúk, keby nie zrady zradcovskej! Lebo takí kasteláni a žoldnieri sa zhrčili okolo neho, čo sa dalo o nich povedať, že najprv radia, potom zradia. A tak celú zimu vial nad

levickým zámkom konský chvost s polmesiacom.

Keď sa po jarných dažďoch trochu vyčiasilo, Koháry sa s cisárskym vojskom podujal vykúriť Turka z Levíc. Keď sa to levickému begovi otrelo o uši, dal si došikovať pomoc až z Ostrihomu a zo Sečianok. Veru, bolo vtedy Turkov pod Levicami ako lúčnych koníkov. Ale aj našich sa nahnalo od Prešporka, od Nitry, ba aj z Horniakov. Pri Kozárovciach táborili, cez Mačací brod kanóny popretáhovali, v Tlmačoch most postavili. Tri dni a tri noci po ňom vojsko maširovalo. Hotový Babylon! Poľskí dragúni, talianska artiléria, rakúska infanteria, maďarskí husári, slovenskí strelci, čo vlka na tri dohodenia vedeli skoliť. Ráno si bojovníci zaspievali:

*„Už Turek ide, vojna bude,
ma milá plače, že sama bude,
samotná...“*

A pustili sa do nepriateľa. Strhla sa bitka, na akú sa nikto ani predtým, ani potom nepamätal. Paľba sa začala na svite a skončila sa až na západe slnka. Od Tlmačov až po Levice samý prach a kúrňava! A Koháry na svojom koni a so svojimi husármi vždy v tom najtuhšom!

V Leviciach, na mieste, kde bola kedysi Koháryho ulica, stál voľakedy majer a okolo neho plno starých vrb. Aj sto ich mohlo byť! Po samú Kusú horu! Ako áno, ako nie, len tam voľajaká guľa trafila Kohárymu rovno do čákova. Čákov odfrkol, ale inak nič. Len vlasy sa pánu Ištvanovi rozstrapatili. Lenže ako letel na koni, tie grófske dlhokánske vlasy sa mu zachytili na haluzi, takže ostal visieť na vrbe. No jeho kôň mal viac rozumu ako hociktorý človek. Pekne sa vrátil,

koňa nad zlatou truhlou jeho pána. Pohrebná ceremónia bola v najlepšom, keď sa kôň odrazu vzopäl na zadné nohy, bolestne zaerdžal a stratil sa kdesi v chotári.

Štefana Koháryho pochovali v beňadickom kostole. Na svoj zámok sa už viac nevrátil. Pri Leviciach, kde spadol z koňa, mu postavili v aleji topoľov pekný pamätník. Druhý je v chotári Hronských Kosíh, tam, kde Ištvan Koháry posledný raz vydýchol. Bolo to 19. júla 1664.

A jeho kôň? Ľudia vravia, že sa ukazuje za mesačných nocí medzi Hronským Beňadikom a Levicami. Tlmačskí rybári ho videli pri Hrone a kľačianski pastieri ho zas počuli dupotať po kamennej ceste, vedúcej do Švotihu mlyna.

Krstný otec Bakošov chodil na obnôcku pásť kone na Zimánovce a tiež mal s ním svoje skúsenosti. Veľa ráz sa mu totiž okolo polnoci kone zhrčili a od ľaku boli ako zbité. Vtedy po hradskej cváľal velikánsky kôň a z papule mu šľahal oheň.

Chýr o smrti pána Ištvana tak rozjedoval jeho bojovníkov, že Turci si už do noci ani nevydýchli. Utekali kade ľahšie.

Na druhý deň bola smútočná rozlúčka s padlými hrdinami, vojenská defilírka nad otvorenými truhlami. Zvony vyzváňali, kanóny strieľali, šable sa blyšťali v letnom slnku.

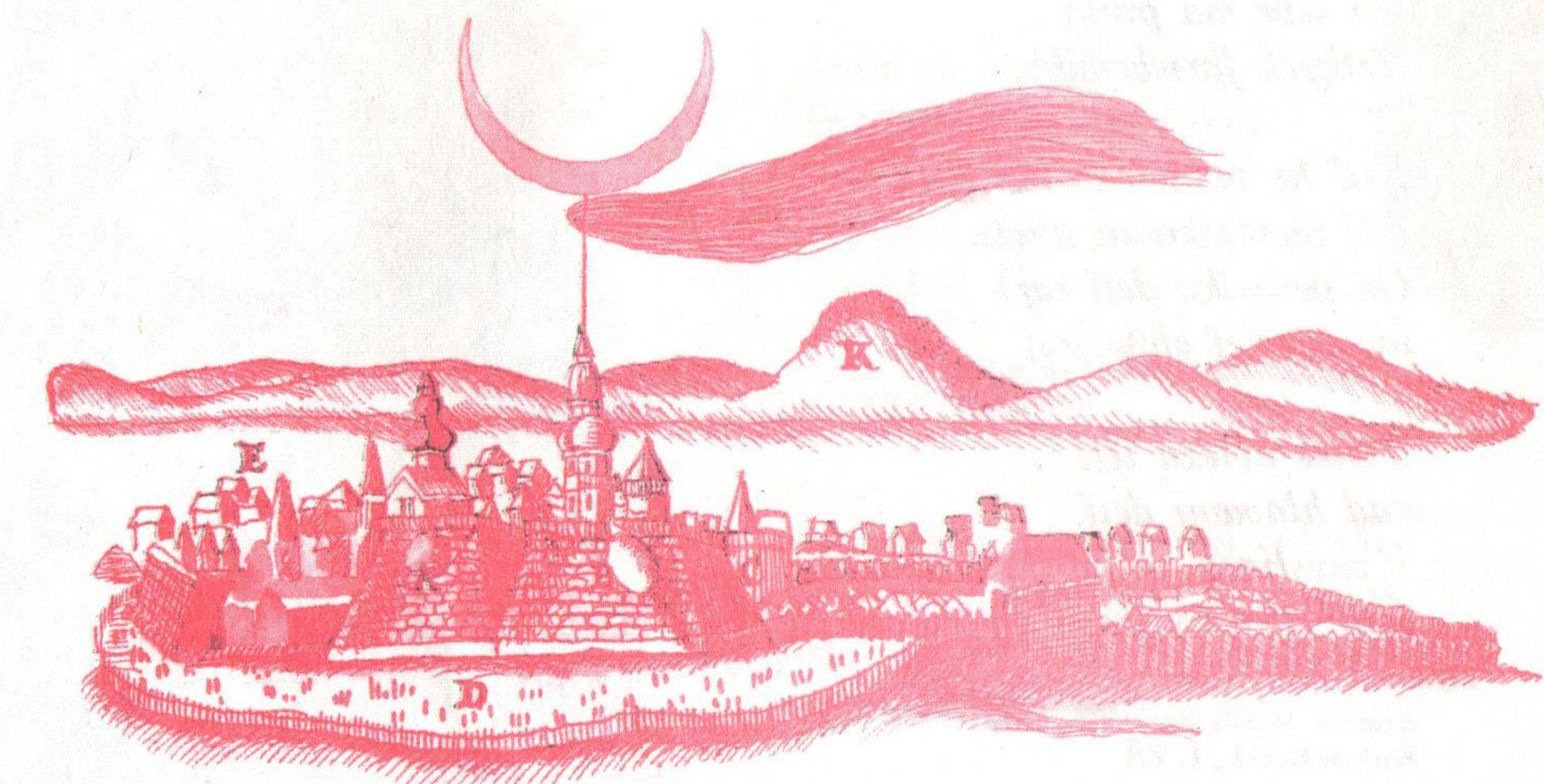
Nad zabitými Turkami sa vznášala čierňava krkavcov.

Dve pážatá držali Koháryho

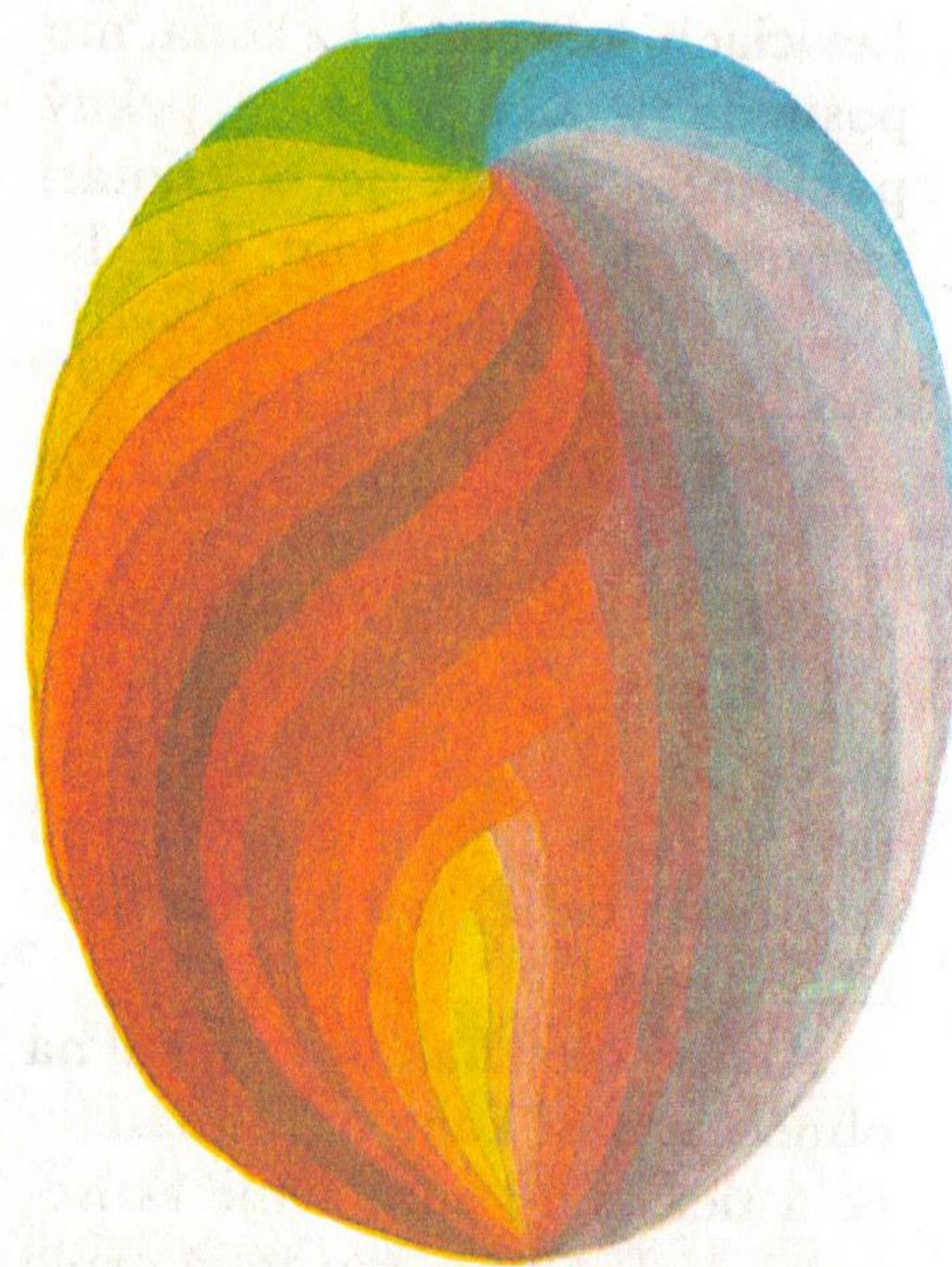
podbehol pod neho, Koháry si vlasy preťal šablou, a zasa do najtuhšieho. Ešte väčšia zlosť ho chytila na tých Turkov prekliatych! A tí už mleli z posledného. Pomaly sa dávali na juh. A Koháryho husári za nimi!

Vtedy pána Ištvana trafili druhý raz. Sedem spakruky strelených guľiek mu prevrátilo prsia. Krv ho zaliala, sklátil sa, hlava sa mu zeme dotýkala, ale pravá noha mu zostala zaseknutá v strmeni. Kôň sa ako divý rozbehol preč z toho pekla krvavého. Podľužianku s ním preskočil, zimánovský močiar prebrodil, horiacu raž pri Kotrmáni obišiel, cez Teplicu ho prevliekol. Až poniže Rybníka sa Koháryho čižma vyšmykla zo strmeňa.

Vtedy kôň zastal a celú noc sa nepohol od svojho mŕtveho pána.

Kamarát Nicholas

Lampión

Lampión má v brušku
svätovánsku mušku.
Na sebe má pruhy
všetkých farieb dúhy.

Keď ho vezmú do rúk detí,
celé mesto zrazu svieti.
Od pomníka detí roj
ide pozrieť ohňostroji.

Tisíce hviezd letí
nad hlavami detí.
V myšliach sa im vynorí
obraz lode Aurory.

Angela Molčanová, 10 roč.
Ružomberok, I. ZŠ

Zoznámili sme sa v medzinárodnom tábore mieru. Bol štíhly, s čiernymi kučeravými vlasmi a tmavou tvárou, na ktorej sa vynímali najmä jeho biele zuby. No usmieval sa iba zriedkavo. Mal štrnásť rokov, ale už zažil také hrôzy vojny, aké si my nevieme ani len predstaviť.

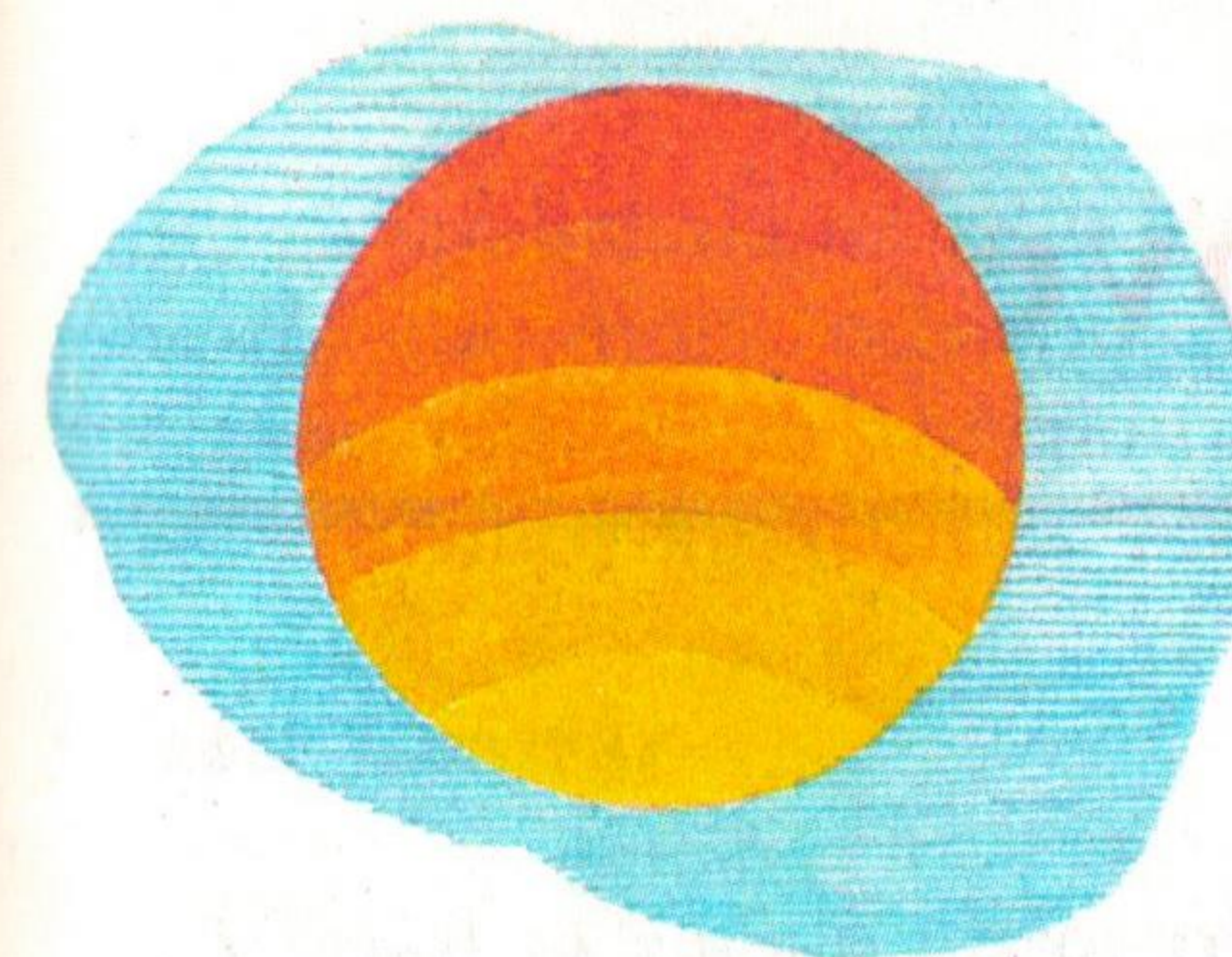
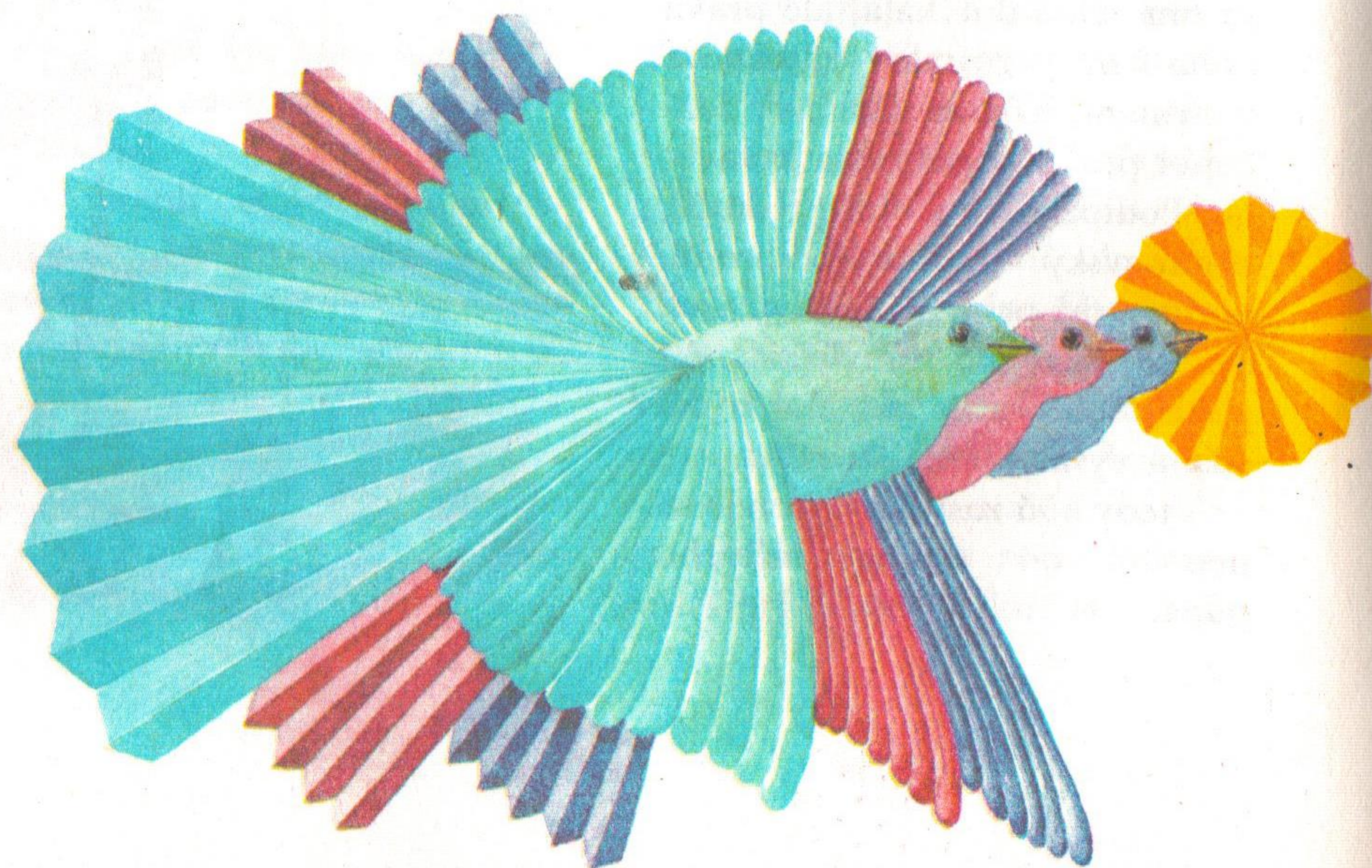
Jedného dňa sa celý náš tábor ozýval krikom a smiechom pionierov. Šťastní, že naša skupina vyhráva, kričali sme a výskali, takže sme vôbec nepočuli zvuk približujúceho sa lietadla. Odrazu náš čierny kamarát Nicholas vybehol z ihriska a s očami plnými strachu hodil sa do najbližšieho kríka.

Prestali sme hrať a začudovane sa pozreli na neho. Keď lietadlo preletelo, vstal a vysvetlil nám, že v prvej chvíli si myslel, že je doma, v Bejrute.

Táto príhoda ostala v povedomí každého z nás. A pri výtvarnej súťaži sa na každom výkrese akosi samozrejme zjavila biela holubica mieru. Holubica v rukách kamaráta Nicholasa.

V deň rozlúčky sme sa obdarúvali rozmanitými darčekom. A čo sme dali Nicholasovi? Každý z nás mu vložil do rúk tú svoju holubicu.

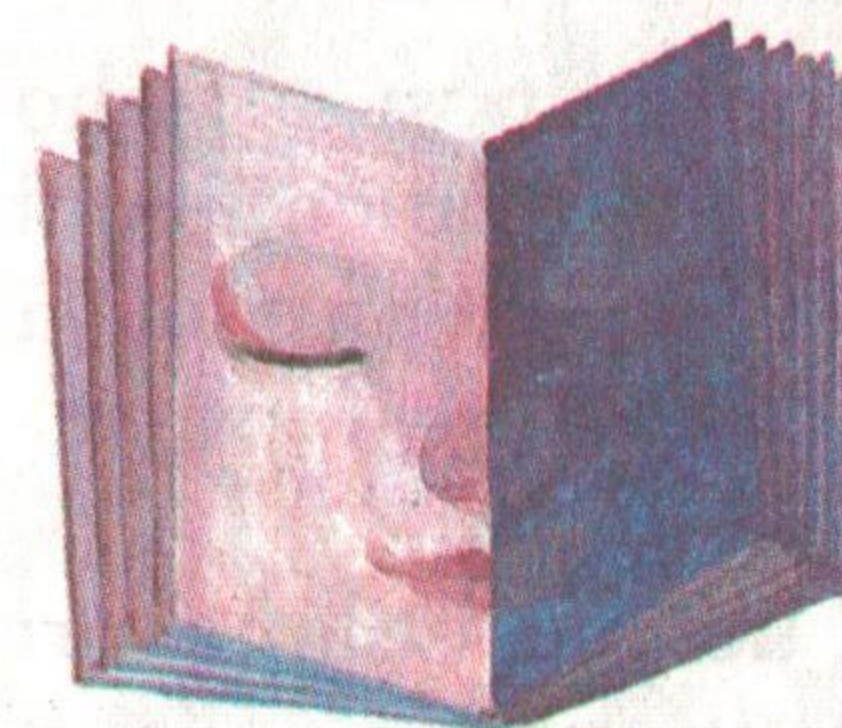
Katarína Petreková, 14 roč.
Spišská Nová Ves, ZŠ, Lipová ul.

Mier

Žltý kotúč na oblohe
medzi oblakmi,
žlté hlávky v tráve
medzi vežiakmi.

Ingrid Jánošová, 11 roč.
Prešov, ZŠ, Mukačevská ul.

Mamka

Večer, keď si líham k spánku,
trpezlivo čakám mamku.

Mamka príde k posteli,
číta príbeh veselý.

Počúvam jej známy hlas
a chce sa mi tiško spať.

Čakám, ako príbeh skončí.
Kto zvíťazí? Zlý, či dobrý?

Keď to dobre dopadlo,
očkám sa spať zachcelo.

Bernadeta Pásztorová, 9 roč.
Šaľa, ZŠ, Sídl. Váh

Pavúk

Pavúk lezie po stene,
Miško kričí nadšene:
Máme v dome pavúka,
ten nám nite nasúka.

Mamka mi z nich
teplý sveter vyčarí,
vydržím v ňom
tuhú zimu do jari.

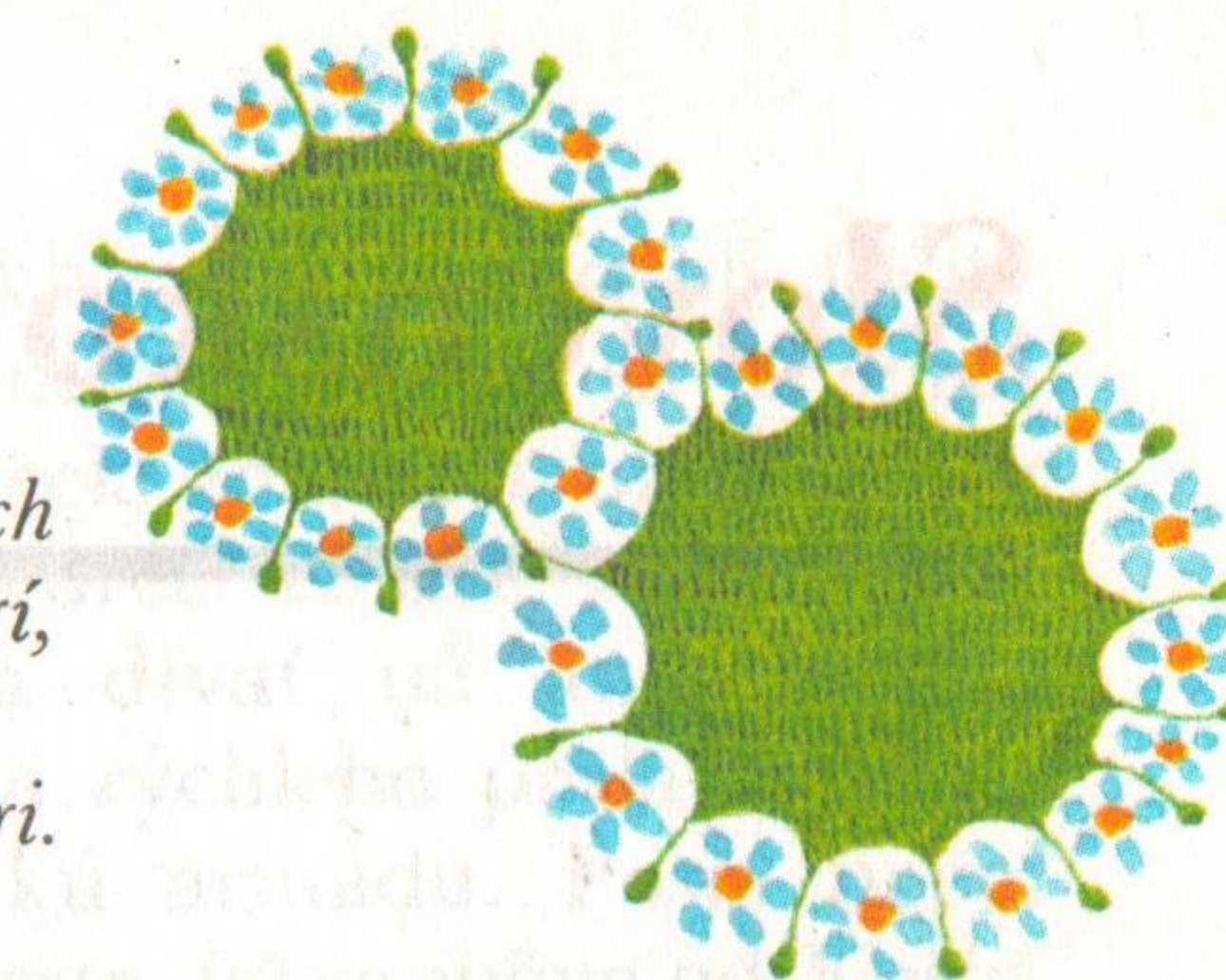
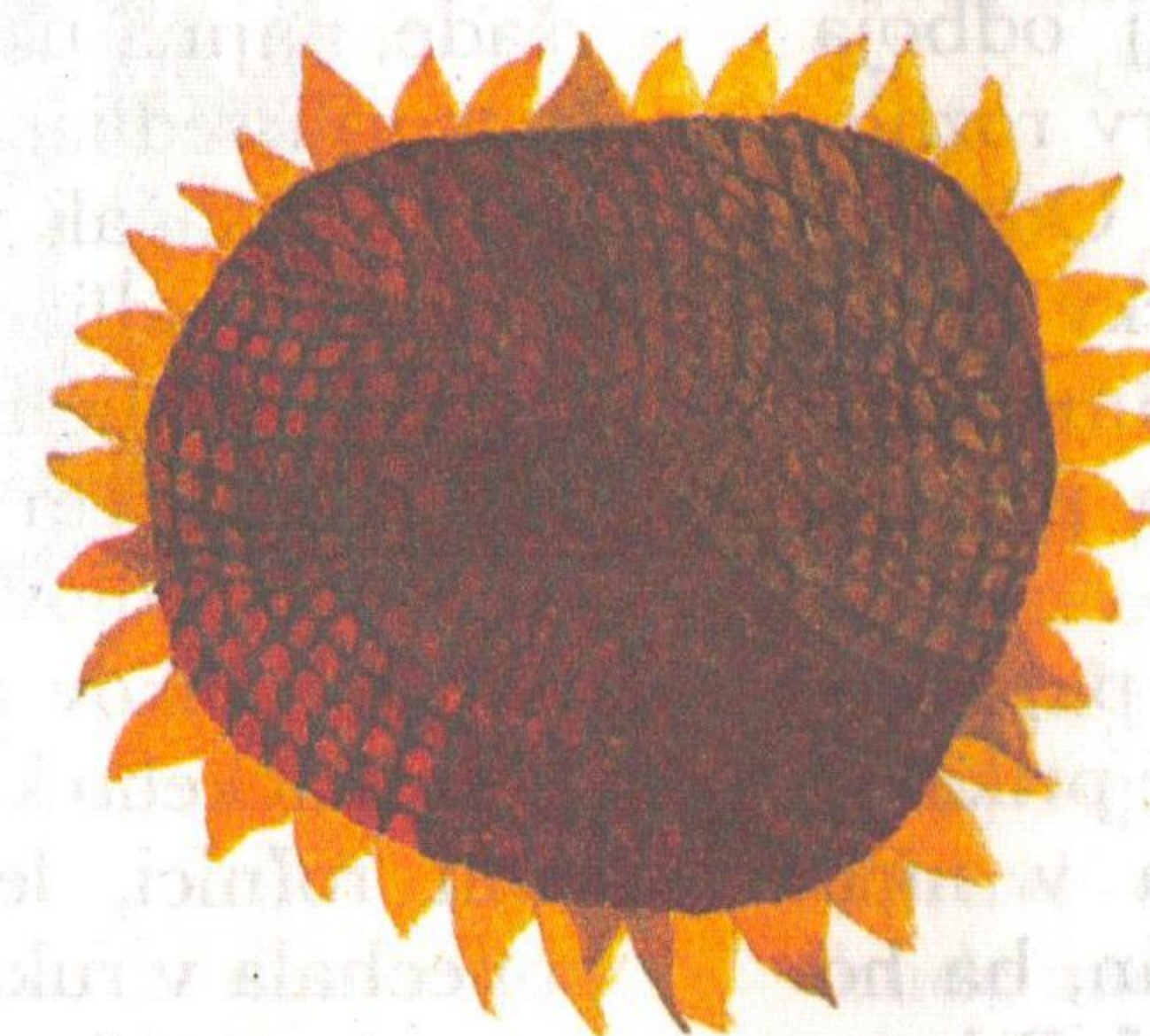
Daniela Behunová, 10 roč.
ODPM, Humenné

Slniečnica

Slniečnica, slniečnica,
či si ty len krásavica!
Žlté vlasy, dlhá stonka
a vo vlasoch tmavá sponka.

Vykrúcaš sa na slnku,
prečesávaš vlasy
a tie sú už také lesklé
ako zlaté klasy.

Ingrid Lovíšková, 11 roč.
ODPM, Humenné

Darček

Svieti si slniečko
na zelenú trávu,
ja pletiem venčeky
pre otca a mamu.

Lucia Vranková, 9 roč.
Bratislava, ZŠ, Mudroňova ul.

Zima-mladucha

Letí zvesť od ucha do ucha,
dnes príde zima-mladucha.

Šaty jej čipkujú havrany,
stromom sneh čepečky nasadí.

Jedli dá úzky, vysoký,
hruške zas nízky, široký.

V marci, lúky premilé,
svadobné šaty zhodíme.

Soňa Pariláková, 10 roč.
ODPM, Humenné

Slovensko v dobách stredovekých

Sedliacky kapitán

V pohnutom 17. storočí poddanský ľud, nadmieru sužovaný a utrápený vlastnou šľachtou i cudzími nepriateľmi, vlastne už ani nevedel, odkiaľ môže očakávať zlepšenie svojho postavenia.

Na cisársky majestát sa spoľahnúť veľmi nedalo. Rudolf II. behal po komnatách pražského hradu, našahoval a zrovnával množstvo tikajúcich hodínok, pričom sa postupne, ale isto stával šialencom. Situáciu využil jeho brat Matej. Sadol si na panovnícky trón aspoň vo vzdialenom Uhorsku. Sama uhorská šľachta zneužívala cisársku neschopnosť a snažila sa obhájiť svoje prastaré práva na zdieranie sedliakov. Výsledkom jej odboja bola „šľachtická stolica“; úrad, ktorý rozhodoval o každom kroku poddaného. Odvolania proti rozhodnutiu stolice prakticky nebolo. Nastalo obdobie — a to veľmi dlhé — šľachtickej zvole, neznesiteľných poriadkov a krívd.

Ak sa pozrieme na hromadu papierov z tých čias, tak z nich vyčítame samé príkazy, zákazy, nariadenia. Zakazovalo sa v nich kartovať, kliať, opíjať sa, fajčiť dohán, ba ho aj pestovať, poľovať na divú zver atď. Pritom jedným dychom sa nariaďovalo opravovať mosty, udržiavať verejné cesty, poskytovať služby tomu či onomu. A keď si už slávna šľachtická stolica nevedela vymyslieť nijaké nové „príkazy a zákazy“, začala sa starať o to, kto sa ako oblieka, pričom otvorene

priznala, že chce, „aby sa každý stav aj odevom odlišoval od šľachtického“. Tak napríklad znakom roľníka majú byť krpce alebo škorne. Nedajbože, aby si nejaká sedliacka dala urobiť čižmičky s červenými alebo žltými holienkami. Sedliak či roľník zas nesmie nosiť súkenný kabát alebo plášť. Musí mu postačiť halena. Takto na každom kroku bol roľník nielen vykorisťovaný, ale bola ponížovaná aj jeho ľudská dôstojnosť.

Keď však išlo o jeho bezpečnosť, o jeho ochranu pred Turkami či pred drancujúcimi žoldnierskymi vojskami, to už slávna stolica taká pohotová nebola a túto starosť prenehávala na sedliakov samých.

Najprv sa to začalo v dedine Oslany pri Topoľčanoch. Sedliaci sa tu uzniesli, že si zriadia spolok na ochranu chotára a svojich ľudí. Aj ho hneď pekne po slovensky nazvali: „Zápis“. Podobné spoločenstvá musela šľachtická stolica pripustiť aj inde. A tak sa všade, najmä na slovenskotureckom pohraničí tvorili sedliacke bezpečnostné organizácie, ktoré sa začali na spôsob šľachtickej stolice nazývať „sedliackymi stolicami“.

Keďže to boli organizácie napospol dýchajúce vojenským duchom, museli mať okrem radových bojovníkov aj veliteľov: desiatnikov, poručíkov a na čele veliteľa najvyššieho — sedliackeho kapitána. Veliteľov navrhovali sami roľníci, len výber a schvaľovanie si ponechala v rukách šľachta. Sedliacka stolica sa na svoj účet vyzbrojila zbraňami — najčastejšie puškami, a ujala sa svojich povinností. Šľachta si v prvej chvíli ani neuvedomila, akú nebezpečnú zbraň proti sebe pripustila. Vedela síce, ako to výstižne povedal vtedajší palatín Esterházy, že „roľnícky ľud nemá od zemepána väčšieho nepriateľa“, ale pri-

tom sa spoliehala na jeho bohabojnosť, trpezlivosť, na malú odvahu postaviť sa proti svojmu pánovi so zbraňou v ruke. Lenže tu sa veru uhorská šľachta veľmi prerátala.

Peter Császár

Všetko sa začalo uprostred leta roku 1631, a to v hornouhorských stolicach. Tak sa vtedy nazývalo východné Slovensko spolu s oblasťami horného Potisia. Do košického vojenského dištriktu, kde bolo hlavné veliteľ-

Šľachtic a roľník.

stvo protitureckých vojsk pre východoslovenskú oblasť, poslal palatín Esterházy nových vojakov. Velili im dvaja velitelia, ktorí si mysleli, že poddaný sedliak je v tomto kraji

len na to, aby ho ich vojaci orabovali. Očitý svedok uvádza, že uhorskí vojaci sa tu správali horšie než nemeckí žoldnieri, ba dokonca horšie ako sami Turci. Keďže sa na toto vyčíňanie nemohla dívať už ani šľachta, poslala k palatínovi rýchleho posla so sťažnosťou na kráľovskú armádu. Posol nebol ešte ani dobre na ceste, už sa južne od Košíc, v dnešnom mestečku Gönc, zišlo veľké zhromaždenie sedliakov. Nikto ich nepozýval, nikto neverboval, jednoducho prišli s bubnami a zástavami, ale už aj so svojimi zbraňami. Čoskoro ich bolo plné námestie, ulice, krčmy, hostince. Všade to vrelo, kypelo hnevom i pomstou, takže len s námahou sa darilo veliteľom sedliackych stolic udržovať aký-taký poriadok. Plameň revolučnej pomsty horel a zahasť sa už nedal. Prvé dni veľkého sedliackeho povstania sa črtali na obzore.

Velitelia sedliackych stolic — kapitáni a poručíci — snažili sa udržať hnutie v zmierlivom duchu. Taký bol aj list, ktorý zo zhromaždenia poslali košickému vicegenerálovi Jánovi Bornemiszoovi. V ňom sa však už nehovorilo o neprístojnostiach vojakov, ale aj o biedach poddanského života. Povstali sme pre „ťažký život“, píše sa v liste. Na zhromaždení si hneď vybrali aj vedúceho posolstva, ktorý ich petíciu doručí do Košíc. Všetci sa zhodli na tom, že by to mal byť Peter nazývaný Cisár (po maďarsky Császár), poddaný z dediny Aranyos v Boršodskej stolici.

Šľachta, ktorá dostala zo sedliackeho povstania panický strach, ihneď vyslala svojich zástupcov k zhromaždeným sedliakom; prisahala, sľubovala, zaklínala, len aby sa rozišli. Vraj deputácia všetko vybaví, list od palatína upraví všetky ich sťažnosti, ba aj cisár sa bude zaoberať ich ponosami. Dokonca rozšírila správu, že krajinský snem v Šoproni ustanovil, aby poddaný na svojho pána robotoval iba päť dní v mesiaci. Nariadenie o tejto úľave vraj čoskoro dôjde i do vzbúrenej oblasti. Podobnými sľubmi podarilo sa šľachte dosiahnuť, že sa sedliaci rozišli. Zapisahali sa však na svoje zástavy, že ak sa veci nebudú

riešiť, o mesiac sa všetci do jedného zídu v obci Svätý Peter pri rieke Slanej.

Pred búrkou

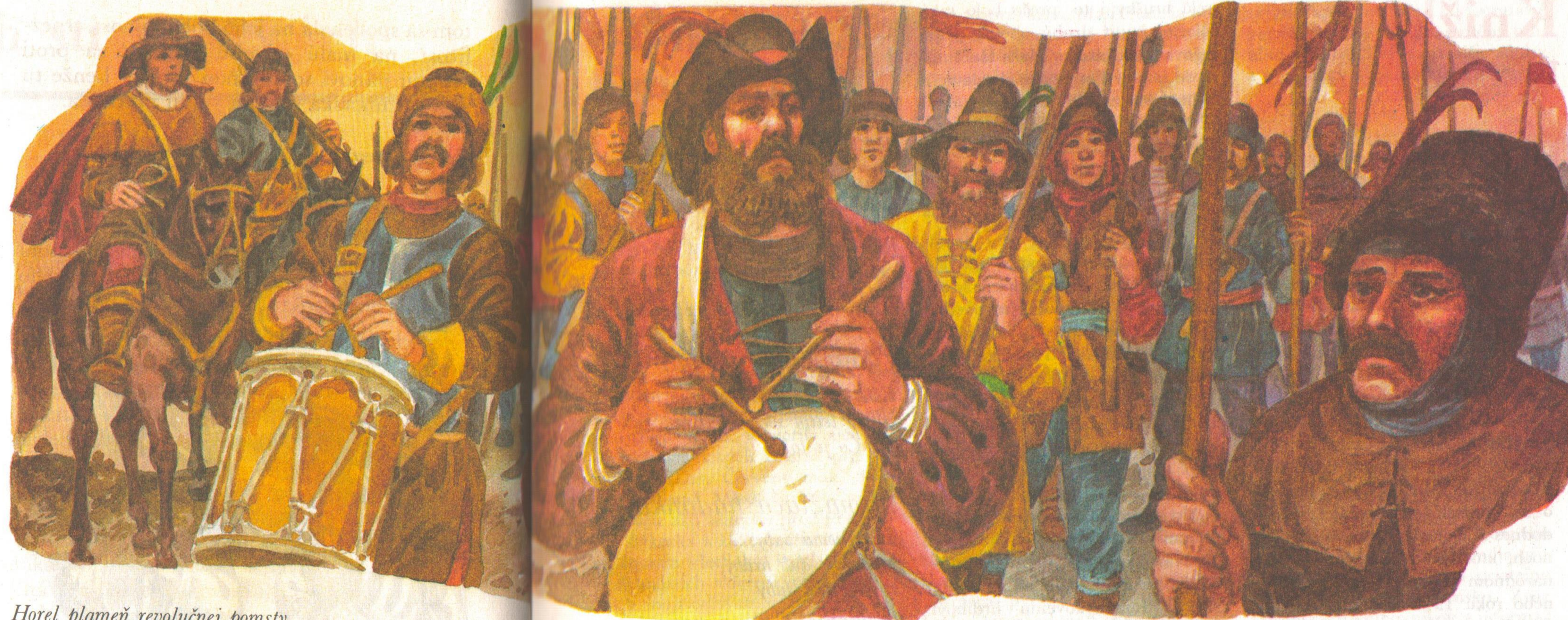
Nastalo obdobie, v ktorom každý vyčkával, čo sa stane. Šľachta medzitým vypisovala listy, verbovala do boja proti sedliakom. Pripomínala si, ako to bolo za Dóžovho sedliackeho povstania, keď tiekli potoky panskej krvi, a prisahala, že sa to nesmie opakovať. Pritom podceňovala dôvody, prečo sedliaci povstali. Vraj sa to stalo preto, že bola voči nim priveľmi zhovievavá.

Lenže ani vzbúrení sedliaci nečakali so založenými rukami. Zišli sa vo Svätom Petri a rozhodli sa, že si budú hľadať vodcu povstania, pričom sa mýlne nazdávali, že to musí byť nejaký šľachtic alebo aspoň zemeľpán. A tak bola ich delegácia rokovať v Sedmohradsku u Juraja Rákócziho, a keď nepochodila, obrátili sa vzbúrenci až na tureckého pašu v Jágri. Až tam beznádej a zúfalstvo doviedli našich roľníkov. Keď sa napokon presvedčili, že páni nikdy nepôjdu bojovať za práva chudobného ľudu, začali písať letáky, prizývať do povstania obyvateľstvo zo širokého okolia a skladať sľub vzájomnej prisahy: „Nebudeš útočiť bez príčiny a bez spôsobu... ale budeš hotový zomrieť za pravú vieru, za našu krajinu, pokiaľ ti bude hlava sedieť na pleciach, a útočiť budeš iba na tých, ktorí ťa pri stolici bez dôvodu prenasledujú.“

Už tento text prisahy svedčí o tom, že roľníci postupovali umiernené, uvážene. Keby bola mala šľachta skutočne dobrú vôľu, mohla s nimi rokovať a riešiť ich ťažké polozenie i krivdy na nich páchané. Páni sa však dali inou cestou.

Vražda Petra Császára

Končil sa február nasledujúceho roku 1632. Nevedno ako, najskôr dobrovoľne, prišiel náš Peter do Košíc i so svojimi druhmi, mysliac si, že šľachta chce s ním, či jeho menom rokovať so vzbúrenými sedliakmi. V Koši-

Horel plameň revolučnej pomsty.

ciach však Petra i jeho druhov zavreli do väzenia, začali vypočúvať, natahovať na škrup, a bez toho, že by ho súdili, jednoducho ho vydali katovi, ktorý ho popravil a potom jeho telo rozštvrtil. Podobný osud stihol za krátko i jeho druhov. Táto zradnosť a úskočnosť šľachty, ale aj ničím neodôvodnená krutosť, strašne pobúrila sedliakov. Zvest o Petrovej smrti sa šírila ani blesk a burcovala poddaných už nielen v Boršodskej a v Abovskej stolici pod Košicami, ale aj v Zemplíne, v Užhorodskej stolici, v Šariši, ba až na severe, na Spiši. Zakrátko celé východné Slovensko zachvátil plameň povstania. No vtedy už horeli kaštiele. Nastalo účtovanie.

Vzbúrení sedliaci si všade volili svojich vodcov, ktorí sa ujímali vedenia. Mnohých z nich poznáme. Napríklad Adama Garaša,

Martina Gomboša, Tomáša Hudeca a iných. Aby sila vzbúrencov bola ešte väčšia, hľadali si sedliaci spojencov i medzi mestskou chudobou. Vystrašení mešťania spišských banských mestečiek píšu, že koncom februára „vtrhla spútná zberba ozbrojených roľníkov so vztyčeným práporom a bubnom do banských miest Spišskej stolice a pod prisahou sa pokúšala pripojiť k povstalcov baníkov.“

Keď hrozilo, že povstanie zachváti aj ďalšie oblasti krajiny, začala šľachta konať rozhodne. Na jednej strane prikyvovala požiadavkám, ktoré jej posielali povstalci, sľubujúc im, že ak odovzdajú zbrane, môžu sa pokojne vrátiť k svojej práci. Na druhej strane však hotovala vojenské oddiely, ktoré mali likvidovať povstanie. Takýmto chytráčením, spájaním sľubov s vojenskou silou sa podarilo

šľachte sedliakov rozdeliť, otupiť ich revolučnú bdelosť. A tak časť z nich zložila zbrane, časť však statočne bojovala ďalej. Koncom roku 1632 prišlo k rozhodujúcej bitke, v ktorej dobre vyzbrojené panské vojsko na hlavu porazilo vzbúrených sedliakov. Šľachta sa však neuspokojila len s víťazstvom. Všetkým zajatým sedliakom dala poodrezávať uši i nosy, aby ich tak navždy poznačila potupným znamením.

Takto smutne sa skončilo povstanie, v ktorom sa spojili maďarskí, slovenskí a ukrajinskí poddaní proti svojim pánom. Ľud však získal v ňom revolučné skúsenosti, ktoré sa mu zišli v budúcnosti.

Píše doc. dr. MATÚŠ KUČERA, CSc.

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Knižky, ktoré ťa potešia

Večerné augustové alebo plné hviezd. Padali lietavice... Iste si ešte živo spomínaš na prázdninové posedenie pri ohníku. Ako iskričky rozprskávali sa pri ňom veselé pesničky a smiech. V tancujúcich plamienkoch ožívali obrazy junákov. Možno to boli hŕni chlapci, možno sám Jánošík. V ňom, našom národnom hrdinovi, by sa rád videl skoro každý chlapec. Možno ste si hovorili o hrdinoch, čo žili nedávno alebo dodnes žijú medzi nami, o partizánoch, ktorí bojovali v Slovenskom národnom povstaní. Aj augustové alebo roku 1944 bolo plné hviezd. Padali lietavice, no nemal sa na ne kto dívať, lebo sa bolo treba dívať do budúcnosti — rozhodovať o osude celého národa. Čo o tom vraví knižka?

„Vysoký ujo priniesol dlhú tyč, pani pršíva na plátno biele tkaničky. A už bežia na otvorený balkón, pripievajú tyč k zábradliu a tri jasné farby — biela, belasá a červená — sa radostne vlnia a padajú nadol ako vodopád.

Potom obaja bežia na prízemie, rovno do veľkej izby. Pri rádiu sedí pán v bielom plášti. Schytia ho a vedú na priedomie a tam sa všetci traja objímajú. Cez pootvorené okno sa ozýva slobodný vysielac...“

Nevšedná hrdinka rozprávania mačička Petrišorka mnohému neporozumela. Ak sa rozhodneš, že sa na chvíľu staneš Petrišorkiným chlapčekom Maroškom a prečítaš si list, čo ti o neobyčajných príhodách z domu nad jazerom napísala, iste rozlítiš, kto boli siví muži, ne-

zrelé hrušky i to, prečo bolo také dôležité kúpiť druhý obojok psovi Jagovi. Spisovateľka Maša Haľamová do knižky Petrišorka vložila veľa z vlastných zážitkov, ale dôležitejšie je, že do nej zapísala kus histórie slovenského národa.

Maša Haľamová je spisovateľkou pre deti. Pamätáš sa na knižku, čo má ručičky — na leporelo Hodinky? Učila ťa, ako beží čas od rána do večera. Hodinky v knižke netikal, tikal v nej rytmus básničky. Maša Haľamová je predovšetkým poetka. V jej básničkách pre dospelých tiká čas ľudského života. Tichučko vypovedajú o tom najdôležitejšom: o láske, bolesti a múdrosti. Básnické zbierky Maše Haľamovej majú jednoduché názvy: **Dar, Červený mak, Smrť tvoju žijem.** Možno sa začuďuješ, že som ti prezradila iba tri — ale povedala som všetky. Maša Haľamová dala dospelým čitateľom iba tri knižky poézie, a predsa pôsobila ako tri dary, ktoré sú na dobrej pomoci rozprávkovému hrdinovi. Preto jej poéziu poznajú všetci dospelí, jej umenie miluje a obdivuje celý národ. V máji tohto roku Maša Haľamová získala titul **národná umelkyňa.** Možno však nevieš, že dlhé roky pracovala ako redaktorka vo vydavateľstve Mladé letá a pripravila ti nejednu knihu rozprávok. Tie sama nepísala, vyhľadávala však prekladateľov, opravovala chyby, písala záložky, tešila sa, keď knižka vyšla — ako každý vydavateľský redaktor. A s knižkami, kde bol preklad ťažký, sa aj sama popasovala. Ak budeš čítať veselé rozprávky Jána Drdu Zabudnutý čert, nezabudni, že je v nich kus prekladateľského umenia Maše Haľamovej.

MAGDA BALOGHOVÁ

Zahádam ti hádanku

JOZEF PAVLOVIČ

Ukrojená hádanka

*Rožok dvoma hrotmi
zapichol sa do tmy.
Čo je to?*

Padáčiková hádanka

*Ešte dneska zlatom hýrim,
zajtra letím svetom šírým.
Čo je to?*

Hromžiacia hádanka

*Hoci nemá zuby,
prehryzie dub hrubý,
vysokánske duby
plamenisto ľúbi.
Čo je to?*

Vodná hádanka

*Prstene, prstene,
kamenkom krstene.
Čo je to?*

Odpovede na hádanky posielajte do **20. septembra** na korešpondenčnom lístku s uvedením svojho mena, adresy a veku. Do žrebovania zaradíme každého, kto uhádne aspoň tri hádanky. Trom výhercom pošleme knihu.

Správne odpovede z 9. čísla: Žalud, slimák, jašterica.

Knihu vyhrávajú: Alena Drblíková, Plevník-Drienové; Mario Michalcsak, Oradea, Rumunsko; Ewa Janeczeková, Zubryca Dolna, Poľsko. **Správne odpovede z 10. čísla:** Zem-pôda, vietor, kombajn.

Knihu vyhrávajú: Peter Luterančík, Raslavice; Róbert Fiala, Poprad; Rastislav Ševčík, Trenčín.

Zápisník Slniečka

Pri príležitosti Sviatku práce prezident ČSSR vyhlásil za národnú umelkyňu spisovateľku, zaslúžilú umelkyňu M. Haľamovú (občianskym menom Máriu Pullmanovú), ktorá sa v tomto roku dožíva významného životného jubilea (narodila sa 28. augusta 1908). Dlhé roky pôsobila ako redaktorka vo vydavateľstve Mladé letá. Okrem svojej zásluhnej redaktorskej práce je v kultúrnej verejnosti známa hlavne ako spisovateľka: vytvorila niekoľko krehkých lyrických zbierok pre dospelých (Dar, Červený mak, Smrť tvoju žijem). Mladí čitatelia ju poznávajú ako autorku próz Petrišorka, Sýkorka z kokosového domčeka a leporela Hodinky, ktoré už vyšlo v dvanástich slovenských a niekoľkých inojazyčných vydaniach. Národná umelkyňa Maša Haľamová preložila do slovenčiny viacero významných českých autorov, prekladá aj z málo známeho slovanského jazyka — z lužickej srbčiny.

Májové dni roku 1983 priniesli zaslúžené uznanie aj nositeľke Ceny Fraňa Kráľa, spisovateľke Kriste Bendovej, ktorá bola poctená titulom zaslúžilá umelkyňa. Narodila sa 27. januára 1923; jej tvorbu poznajú a obľúbili si ju všetky vekové skupiny mladých čitateľov: najmenší, ešte nečitatelia, odrastajú na Čačkách-hračkách a Nezábudkách, školáci na zbierke básní Bola raz jedna trieda, alebo na Osmijankov-

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 821 08 Bratislava, Klincková 35/a. Telefón 681-58, 645-87. Šéfredaktor

vých rozprávkach. Malí čitatelia poznajú Dobrodružstvá Samka Klamka alebo výmysly Jožka Pletka. Humorom iskriace príbehy a verše Kristy Bendovej prenikli i za hranice našej krajiny a obľúbili si ich aj deti našich priateľov.

Začiatkom mája navštívil vydavateľstvo Mladé letá lužicko-srbský spisovateľ Křešcan Krawc, redaktor bratského vydavateľstva Domowina v Budyšíne (NDR). K. Krawc zároveň otvoril výstavu kníh a ilustrácií Domowina pri príležitosti 25. výročia založenia tohto vydavateľstva.

V máji navštívil Mladé letá aj poľský spisovateľ Jerzy Edigey, známy autor detektívnych a dobrodružných románov pre mládež. Prekladová redakcia vydavateľstva ML pripravila na vydanie zaujímavé dvojdielo tohto autora s názvom „Strážca pyramídy — Vyzvedači kráľa Assarhadona“. Oba príbehy načierajú do starovekých stredísk kultúry — prvá do Egypta, do obdobia stavby tajomných pyramíd, druhá do obdobia rozkvetu legendárnej Babylonskej a Asýrskej ríše.

Spisovateľka Mária Ďuričková odovzdala do vydavateľstva Mladé letá zborník — umeleckú kroniku epochy SNP — pod názvom „Keď národ malý stal sa veľkým“. Zborník — pozdrav k 40. výročiu SNP — predstavuje SNP netradičnou formou: tvoria ho básne, poviedky, spomienky s tematikou protifašistického boja od popredných sloven-

ských spisovateľov, faktografické poznámky „na okraji“, stručný prehľad udalostí SNP, najkrajšie nápisy z pomníkov a pamätníkov padlým.

V redakcii literatúry pre predškolský vek Mladých liet pripravuje sa na vydanie výber zo slovenských ľudových piesní pre deti malé i väčšie a pre ich rodičov „Spievaj si, vtáčatko“. Zborník pripravila spisovateľka Mária Ďuričková a folkloristka Luba Pavlovičová-Baková, úvodný príhovor k deťom a rodičom napísal zaslúžilý umelec Milan Rúfus. Spevníček, v ktorom sú pri neznámejších piesňach i noty, vyjde v roku 1984.

Československé vzťahy pri tvorbe, vydávaní a využívaní detskej literatúry — to bol názov pracovného seminára, ktorý na koniec mája pripravili Mladé letá, Kruh priateľov detskej knihy na Slovensku, Zväz slovenských knihovníkov a informatikov. Na seminári sa prehodnotili pokrokové tradície a súčasnosť v českej a slovenskej literatúre pre deti, problémy vnútoliterárneho prekladu a prekladu z blízkeho jazyka; redaktori Mladých liet a Albatrosu si vymenili skúsenosti z tvorby a vydávania českej a slovenskej literatúry. Knižniční pracovníci hovorili o spolupráci českých a slovenských knižníc a o bibliografických prácach v tejto oblasti v Čechách a na Slovensku, o propagácii detskej knihy a detského čítania v ČSSR, o práci s českou literatúrou pre deti a mládež v ľudových knižniciach a informovali sa o národných strediskách detskej literatúry v Čechách a na Slovensku.

dr. Juraj Klaučo, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Mariássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlačie. Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

Dlhý

1) Poznáte rozprávku o Dhom, Linokom a Bystrozrakom? Ano? Neviete, ale, čo sa s nimi stalo POTOM.

2) O DLHOM viem, že zabudil v lese, bola noc a on hladal svetielko.

3) IŠIEL, išiel, až ho našiel. Svetielko sa pohybovalo a Dlhý ušiel za ním.

12) Nešťastník obézny, sedel uprostred kassieľa a rozmýšľal, ako sa dostať von.

13) A von sa dostal. UHADNITE, AKO?

KONIEC

4) Naviedol ho ulička za STOP-SVETIOM motocy, omščeky, popelnicu, žerka Hlmona sa hysave.

5) Tak sa dostal na kysuce, kde Z DHEJ chutle zlopinučil.

6) Najradšej mal DHEJ zlopinuška bity

11) Neodvážil som sa ho odraziť. Ale vyzeral ANO ako šakr.

10) Ale BEDA!!! Namiel sa nemohol preskúšať, lebo sľadobol.

8) Najidel otrávil ma drotárkou k metu. VŠETKY kom. kávi ieh ostala kávi n komore.

7) Čas (ina) sa dostal do kassieľa, ktorý nemá drevo, ale len jednu lišku okienko.

9) Gŕň, sa hračky pre kávi n komore. Lunch meat, kurča komore. Nedáť kávi n komore. NA STANINKE, HORAŽIE NA DIVOKO, PÁSTU BONA, ATD...

